На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою… Якуб КОЛАС

№16 (1829)
Пятніца , 30 студзеня 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень
Выдавец:
УП «Народная воля»
Кошт свабодны.

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — -8...-6, без ападкаў, уначы — -5...-3, снег; у Брэсце ўдзень — -5...-3, без ападкаў, уначы — -2...0, снег; у Гродне ўдзень — -5...-3, уначы — -5...-3, на працягу сутак — снег; у Віцебску ўдзень — -8...-6, без ападкаў, уначы — -9...-7, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — -6...-4, снег, уначы — -10...-8, без ападкаў; у Магілёве ўдзень — -8...-6, без ападкаў, уначы — -8...-6, без ападкаў.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Аляксей КУДРЫН:

«Мяч зараз на беларускім баку...»

Магчымасць увядзення рубля як адзінай валюты Саюзнай дзяржавы Расіі і Беларусі з 1 студзеня 2005 года залежыць ад беларускага боку. Пра гэта заявіў учора віцэ-прэм'ер, міністр фінансаў Расіі **Аляксей Кудрын,** паведамляе Расійскае інфармацыйнае агенцтва "Навіны".

Паводле слоў Кудрына, ва ўрадзе Расіі чакаюць адказу ад беларускага боку. "Днямі старшыня Нацыянальнага банка Беларусі і беларускі пасол *(Пётр Пракаповіч і Уладзімір Грыгор'еў —* **БелаПАН.)** зрабілі заяву аб тым, што яны лічаць магчымым правесці перамовы па гэтым пытанні да канца першага квартала, — нагадаў віцэ-прэм'ер. — Час, што застаўся, яны лічаць дастатковым, каб увесці адзіную валюту.

Мяч зараз на беларускім баку, і мы чакаем адказу".

Аляксей АРЭШКА.

На складах «соліцца» больш за мільён бытавых гадзіннікаў

Гэта ў пяць разоў больш, чым вырабляецца штомесяц.

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, найбольшая ўдзельная вага ў запасах гатовай прадукцыі займае прадукцыя прадпрыемстваў машынабудавання і металаапрацоўкі (40,6 працэнта), харчовай прамысловасці (18,7), лёгкай прамысловасці (13,1), хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці (9,9). Пры гэтым аб'ём запасаў у лёгкай прамысловасці складае 135,8 працэнта да сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасці, у машынабудаванні і металаапрацоўцы — 100, у харчовай прамысловасці — 61,2. У прамысловасці будматэрыялаў гэты паказчык складае 63,8 працэнта, у лясной, дрэваперапрацоўчай і цэлюлозна-папяровай — 68,6.

Сярод бытавых тавараў "лідзіруюць" бытавыя гадзіннікі, якіх назапашана на складах у 5 разоў больш (1 млн. 119 тыс. штук), чым вырабляецца штомесяц; кузнечна-прэсавыя машыны — у 4,5 раза больш (47 штук), матацыклы — у 3,6 раза (10 тыс.), шарсцяныя тканіны — у 3 разы (705 тыс. пагонных метраў).

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Кантрабандыст з абразамі

На мытні "Заходні Буг" затрымана 10 абразоў XIX стагоддзя.

Як паведамілі БелаПАН у прэс-службе УУС Брэсцкага аблвыканкама, кантрабандыст з абразамі спрабаваў перасячы беларуска-польскую мяжу 28 студзеня праз пункт пропуску "Пясчатка". Непрацуючы, раней судзімы за крадзяжы жыхар вёскі Вялікія Матыкалы Брэсцкага раёна схаваў абразы ў тайніку, абсталяваным у паліўным баку "Мерседэса".

У дачыненні да кантрабандыста складзены пратакол аб адміністрацыйна-мытным правапарушэнні.

Абразы канфіскаваны і перададзены ў брэсцкі Музей выратаваных каштоўнасцей на экспертызу.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

СТРАСБУРГ — МІНСК

Генсек Савета Еўропы хоча бачыць Беларусь цывілізаванай

А ці патрэбна гэта самому кіраўніцтву Беларусі?

Пасля прыняцця юрыдычным камітэтам Парламенцкай Асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ) жорсткай рэзалюцыі па зніклых у Беларусі (пра гэта "Народная воля" паведамляла ўчора) "беларускае пытанне" працягнулі абмяркоўваць у французскім Страсбургу і ў наступныя дні. Намеснік старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі (АГП) Яраслаў Раманчук сустрэўся, напрыклад, з генеральным сакратаром Савета Еўропы Вальтэрам ШВІМЕРАМ. Швімер выказаў пажаданне бачыць нашу краіну ў кампаніі цывілізаваных дзяржаў Еўропы. Дэпутат Літоўскага Сейма Вацлаў Станкевіч упэўнены, што цяперашнім беларускім уладам гэта непатрэбна...

Выступаючы на пленарным пасяджэнні ПАСЕ, як паведамляе прэс-служба АГП, **Вальтэр ШВІМЕР** сказаў: *"Я спадзяюся, што хутка ў Савет Еўропы будзе ўваходзіць 47 дзяржаў Еўропы, аб'яднаных на аснове агульнай культурнай спадчыны. Гэта краіны, што маюць агульную палітычную ідэнтычнасць, заснаваную на безумоўнай павазе агульных каштоўнасцей плюралістычнай дэмакратыі, прынцыпе вяршэнства закона і правоў чалавека".*

У размове з Я.Раманчуком генеральны сакратар Савета Еўропы патлумачыў, што зараз членамі Савета Еўропы з'яўляюцца 46 дзяржаў і яго выказванне - гэта зразумелы сігнал дэпутатам ПАСЕ, каб узрушыць і актывізаваць працу ў дачыненні да Беларусі. Сп. Швімер таксама выказаў сваё задавальненне працай камісіі юрыдычнага камітэта ПАСЕ па беларускіх палітыках, што зніклі без вестак, а таксама даў станоўчую ацэнку працэсу аб'яднання палітычных сіл Беларусі ў народную кааліцыю. На яго думку, кансалідацыя нязменна прывядзе да дэмакратызацыі Беларусі.

Менш аптымістычнымі наконт найбліжэйшых перспектыў Беларусі аказаліся іншыя сябры ПАСЕ. Дэпутат літоўскага Сейма **Вацлаў СТАНКЕВІЧ,** напрыклад, даў такі каментарый карэспандэнту Радыё "Свабода" ў Страсбургу: *"Я ўпэўнены цяпер ужо, што афіцыйнаму Мінску і не трэба быць у складзе Савета Еўропы, таму што, каб быць у Савеце Еўропы, трэба падцягвацца да ўзроўню Еўропы ў галіне законаў і г.д. Калі афіцыйны Мінск будзе гэта рабіць, то ён не будзе мець магчымасці ўтрымліваць уладу ў сваіх руках".*

Сп. Станкевіч лічыць, што справаздача Хрыстаса Пургурыдэса вельмі праўдзівая і можа спрычыніцца да ўводу санкцый супраць Беларусі Еўрасаюзам.

Не зусім згодны са сваім калегам яшчэ адзін прадстаўнік Польшчы дэпутат **Генрык КРУЛЬ**: *"Асабіста я лічу, што Беларусі трэба працягнуць руку, лепш сябраваць з гэтай краінай, а не сварыцца, страціўшы праз гэта апошнія магчымасці ўплыву на ўнутраную сітуацыю ў Беларусі. Калі мы ізалюем Мінск, то ў краіне будзе знікаць яшчэ больш людзей".*

Сам аўтар нашумелай справаздачы **Хрыстас ПУРГУРЫДЭС,** як паведамляе Радыё "Свабода" са Страсбургу, дадаў: *"Я вельмі шчаслівы, што мая справаздача так высока ацэнена і ганаруся ёю. Спадзяюся, што цяпер беларускія ўлады, і асабліва Аляксандр Лукашэнка, адчуюць, што Еўропа не вядзе з імі гульняў, а сур'ёзна патрабуе правесці расследаванні ў справе зніклых".*

Дарэчы, пра незацікаўленасць беларускіх уладаў у наладжванні цесных сувязяў з уплывовымі палітычнымі структурамі Еўропы, пра якую узгадаў Вацлаў Станкевіч, ускосна сведчыць і той факт, што Уладзімір Канаплёў, віцэ-спікер Палаты прадстаўнікоў, на гэты раз не ашчаслівіў Страсбург сваім візітам. Раней галоўны парламенцкі "смотрящий", здаецца, меў праязны ў Еўропу і ездзіў туды, як да цешчы на бліны. Прычыны, чаму сп. Канаплёў застаўся на гэты раз дома, на мой погляд, могуць быць дзве. Альбо Адміністрацыя прэзідэнта стамілася фінансаваць безвыніковыя ваяжы Канаплёва ў Страсбург, які спрабаваў укласці еўрапейскім палітыкам у вушы "сапраўдную праўду пра Беларусь", і таму скасавала яго праязны. Альбо Канаплёў ужо набыў абсалютна ўсе сувеніры ў страсбургскім "Duty-Free" для сваіх сваякоў. І таму вандраваць яму туды ўжо няма нагоды. Тым больш што, згодна з апошнім рашэннем юрыдычнага камітэта ПАСЕ, яго ў гэтую арганізацыю больш і не запросяць.

Алесь СІЛІЧ.

ЭКСПЕРТИЗА

Интеграционные поцелуи завели в окопы газовой войны

Александр КЛАСКОВСКИЙ

В белорусско-российских отношениях "нет трагичной остроты", а "есть разногласия двух хозяйствующих субъектов". Так сказал Александр Лукашенко 29 января, принимая секретаря Совбеза России Владимира Рушайло. Тем самым официальный белорусский лидер подхватил терминологию, предложенную еще в период "первой газовой войны" Владимиром Путиным. Но всем понятно, что это только игра слов. На самом деле речь идет о политике, причем очень большой политике.

В ноябре 2002 года, когда "Газпром" предъявил первый ультиматум, не кто иной, как Александр Лукашенко заявил, что это политическое давление Кремля. И после того как российский премьер Михаил Касьянов 12 сентября прошлого года дал "Газпрому" "добро" на отмену с нового года льготных поставок газа в нашу страну, белорусская пропаганда била Москву тоже за "политический шантаж".

Теперь тональность совсем другая. На совещании, прошедшем в тот же день, что и встреча с Рушайло, белорусский руководитель избрал неожиданно миролюбивую ноту. По сведениям БелаПАН, он призвал правительство не конфликтовать с Москвой. **"Мы должны на это спокойно реагировать, вести переговоры, договариваться с Россией, какие бы трудные вопросы ни стояли перед правительствами двух стран",** — инструктировал Лукашенко подчиненных.

При этом наблюдателям совершенно понятно, что суть противостояния между Москвой и Минском не изменилась. Тогда, осенью 2002 года, руководитель Беларуси в порыве откровенности признался, что налицо **"надо сказать прямо, давление, осуществляемое в последнее время, неимоверное, в том числе на меня. Прямо было заявлено: "Не отдашь в собственность, разговор будет иной". И потребовали немедленно приватизировать "Белтрансгаз".**

А поскольку вопрос с "Белтрансгазом" не решен и по сегодняшний день, то легко сделать логический вывод, что нынешняя атака "Газпрома" — не что иное, как продолжение все того же давления. Но теперь белорусское руководство уже не встает в позу обиженного славянского брата. Налицо желание утрясти проблему без лишнего шума. Почему?

"Александр Лукашенко четко чувствует настрой людей, с которыми ведет переговоры, — отметил в интервью для "Белорусских новостей" эксперт Независимого института социально-экономических и политических исследований **Валерий Дашкевич. — Путин окончательно дал понять, что не желает играть в интеграционные игры эпохи Ельцина. И Лукашенко пытается выйти из ситуации без потери лица. Потому сегодня он избрал роль "голубя" на фоне якобы "ястребов" в правительстве".**

Так что не будем удивляться, если через какое-то время виновными в проволочке газовых вопросов окажутся переговорщики из Совмина и "Белтрансгаза"... Ведь деваться некуда, и аналитики единодушны в том, что под давлением России Минску ныне придется идти на большие компромиссы. Впрочем, Валерий Дашкевич еще более категоричен. По его мнению, сегодня речь уже не о компромиссах, а о безоговорочных уступках, ибо Москва окончательно избрала жесткую линию — и отступать от нее не намерена. **"Кремлю надоел союзник, который только спекулирует на лозунгах интеграции",** — резюмирует эксперт.

"Белорусский лидер слишком далеко зашел в своих интеграционных играх, — сказал, в свою очередь, *"Белорусским новостям"* политолог **Виктор Чернов. — В свое время наверняка были надежды возглавить в России славяно-советскую оппозицию, а там, чем черт не шутит, побороться и за кремлевский престол".** Ныне же, отметил собеседник, мало того, что эти амбициозные планы стали неактуальными — пришло время платить по счетам. Таким образом, белорусская власть попала в ловушку прежней политики "братского единения".

Насколько сегодняшняя ситуация, когда Минск вынужден сдавать позиции под напором Кремля, опасна для судеб нашей независимости? По мнению Валерия Дашкевича, Путин не заинтересован грубо отбирать у Беларуси политический суверенитет — зачем провоцировать конфронтацию с Западом. **"Но экономический поводок надежнее всяких политических договоров,** — добавляет эксперт. — **И вопрос в том, кто придет после Путина. Представьте себе во главе России, например, не скрывающего своих великодержавных взглядов Рогозина".**

Политолог Виктор Чернов склоняется к мысли, что Лукашенко не сдается на милость Кремля, а скорее маневрирует, пытается получить передышку для новых раундов тяжелой борьбы за политическое выживание. Естественно, его абсолютно не устраивает предложенная Путиным роль губернатора. Так что в скором будущем мы можем стать свидетелями нового розыгрыша официальным Минском карты суверенитета, как это было в конце прошлого лета, когда Александр Лукашенко в Орше заговорил прямо-таки в стилистике Зенона Позняка. Печально только, что к этим лозунгам белорусский официальный лидер обращается лишь в контексте прямой угрозы его личной власти, резюмирует Виктор Чернов.

Как бы то ни было, совершенно понятно, что разговоры о "разногласиях хозяйствующих субъектов" — лишь дымовая завеса над полем политического боя. Окопы "газовой войны" — такова цена вчерашних интеграционных поцелуев.

("Белорусские новости".)

ТЕННИС: КУБОК ДЭВИСА

Поможет ли Борис Ельцин россиянам победить белорусов?

Сегодня остается ровно неделя до начала матча 1/8 финала Мировой лиги Кубка Дэвиса между сборными Беларуси и России. Матч пройдет в Минске с 6 по 8 февраля, но уже сегодня вовсю кипит работа по переоборудованию футбольного манежа на проспекте Машерова под теннисные корты. 2 февраля "перестройку" будет принимать специально созданный оргкомитет.

Мировой стандарт

Напомним, что после триумфальной победы белорусской сборной над именитой командой Германии наши теннисисты впервые в своей истории попали в шестнадцатку лучших команд мира. Жребий послал нам в 1/8 финала Мировой лиги Кубка Дэвиса россиян и определил, что сборная Беларуси должна принимать соперников у себя дома. И тут-то начались проблемы...

Начнем с того, что матч такого уровня будет проходить в Минске впервые. Раз мы вошли в Мировую лигу, то и требования нам предъявили соответствующие. И если раньше, выступая в Евро-Африканской зоне, белорусы спокойно могли проводить домашние матчи во Дворце тенниса, то теперь, позвольте... Нестандарт! А стандарт для матчей такого уровня тоже предусмотрен. Это и высота пространства над кортом (не менее 12 метров), и количество зрительских мест (не менее 4200 мест), и освещенность (не менее 1200 люкс), и повышенные требования к судейским комнатам, раздевалкам, ложам для почетных гостей, условиям телетрансляций... Одним словом, о проведении матча во Дворце тенниса не могло быть и речи. И тогда принимается решение — провести его в недавно построенном футбольном манеже. Сам манеж, естественно, переоборудуется под теннисные корты, а Совмин издает специальное постановление от 10 октября 2003 года, согласно которому создается оргкомитет по организации и проведению матча, возглавил который председатель горисполкома Михаил Павлов.

Не было бы счастья?..

Итак, к 1 февраля основные работы по переоборудованию футбольного манежа под теннисный будут завершены.

По словам директора ООО "Манеж" Виктора Белякова, практически все запланированное уже сделано — осталось сделать "маникюр".

Футбольный манеж преобразуется в теннисный корт.

Фото Геннадия СЕМЕНОВА, БелТА.

Корт площадью 850 квадратных метров укрыт специальным покрытием, которое, по оценкам специалистов, никак не повредит искусственному газону. Светотехники "отрегулировали" необходимую освещенность на 1200 люксов, установлены трибуны примерно на пять тысяч человек (после завершения теннисного матча три тысячи будут убраны), оборудованы места для VIP-гостей, прессы и телевидения.

Одним словом, технически мы как бы уже готовы к приему. В понедельник, во всяком случае, оргкомитет должен утвердить (или указать на...) переоборудованный манеж.

Печально только, что ("уж сколько раз твердили миру!") спохватываемся мы обычно тогда, когда происходит нечто неординарное. Понастроив всяческих спортивных площадок и дворцов, мы по сути не имеем ни одного (!), который соответствовал бы уровню проведения соревнований такого класса, как тот же матч Мировой лиги Кубка Дэвиса!

«Госці, госці, госці — хтосьці ёсць, няма кагосьці...»

Тем временем главный тренер сборной России по теннису (он же президент Федерации тенниса России) Шамиль Тарпищев уже огласил состав, в котором команда отправится в Минск. Это Марат Сафин, Михаил Южный, Николай Давыденко и Игорь Андреев. Будет готовиться к матчу и 21-летний **Дмитрий ТУРСУНОВ,** который давно уже живет и тренируется в США (острословы шутят, что в качестве запасного игрока будет задействован еще и первый российский президент Борис Ельцин, который известен своей приверженностью к теннису и готовится приехать в Минск вместе со сборной России).

Что сразу же бросается в глаза — в составе россиян впервые нет именитого **Евгения КАФЕЛЬНИКОВА**, который, судя по всему, окончательно решил "повесить ракетку на гвоздь". Точнее, играть он как бы уже и не собирается, но попробует себя в новом амплуа — одним из тренеров национальной сборной.

Сегодня многие утверждают, что именно Дима Турсунов из калифорнийского Грэнет-Бэе и есть тот самый преемник Кафельникова, о котором долгое время говорили, а поэтому высокий (1м 85см) правша вполне может заменить кого-либо в Минске из основной четверки.

Марата САФИНА, любителям тенниса, думаю, представлять нет особой нужды. Полностью провалив сезон-2003 (занимаясь в это время в основном "залечиванием травмы кисти, рыбалкой и ночными дискотеками"), Марат на днях сенсационно переиграл в 1/4 финала Открытого чемпионата Австралии первую ракетку мира — американца Энди Роддика, а вчера в полуфинале победил и именитого Андре Агасси. Настоящий лидер российской сборной!

Николай ДАВЫДЕНКО считается в команде стабильным "середняком", а вот **Игорь АНДРЕЕВ** относительно малоизвестен — раньше, как и Дмитрий Турсунов, он никогда не принимал участия в матчах Кубка Дэвиса, но стал открытием 14-го турнира Кубка Кремля. Около пяти лет Игорь тренировался в академии испанского города Валенсия, а в свое время даже занимался хоккеем.

Кстати, в конце прошлого года лучший рейтинговый показатель среди наших соперников был у **Михаила ЮЖНОГО** (43-й), затем расположились — Николай Давыденко (44-й), Марат Сафин (77-й), Игорь Андреев (130-й). Николай Турсунов до последнего времени тоже был за пределами сотни лучших теннисистов мира.

...Между тем легкой жизни белорусам никто не обещает. Матч ожидается насколько напряженным, настолько и захватывающим, поэтому даже цены на билеты (от 10 до 40 тысяч), думаю, не отпугнут настоящих болельщиков. На матче обещается аншлаг!

Алесь СИВЫЙ.

Чый труп?

Мінскай міліцыі пакуль не ўдалося раскрыць забойства невядомага мужчыны 40-45 гадоў, часткі цела якога былі знойдзены ў трох месцах горада ў першыя дні 2004 года. Пра гэта паведаміў начальнік ГУУС Мінгарвыканкама **Анатоль КУЛЯШОЎ**. Паводле яго слоў, у рамках расследавання злачынства вывучаецца *"шмат версій, зроблены вялікі аб'ём работы, але да поспеху гэта пакуль не прывяло".*

Нагадаем, што 4 студзеня ў падземным пераходзе на станцыі метро "Інстытут культуры" ў сінтэтычным мяшку былі знойдзены рукі, а таксама вопратка загінуўшага; у ноч з 5 на 6 студзеня ў раёне вуліцы Вакзальнай у такім жа мяшку — тулава мужчыны з пяццю нажавымі раненнямі; 7 студзеня каля нежылога будынка па вуліцы Рабкораўскай у поліэтыленавым мяшку былі знойдзены дзве мужчынскія нагі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

Навасяд — за свабоду і прагрэс. А Мінюст?

Міністэрства юстыцыі Беларусі зацягвае пытанне аб рэгістрацыі Партыі свабоды і прагрэсу (ПСП).

Як паведаміў БелаПАН ініцыятар стварэння такой партыі, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі **Уладзімір НАВАСЯД,** устаноўчыя дакументы былі перададзены ў Мінюст 19 снежня. Паводле слоў парламентарыя, у адпаведнасці з заканадаўствам на разгляд дакументаў і прыняцце рашэння аб рэгістрацыі або адмове ў рэгістрацыі новага палітычнага суб'екта Мінюсту адводзіцца адзін месяц. Аднак рашэнне адносна ПСП дагэтуль не прынята.

Пакуль Навасяду прыйшоў з Мінюста толькі ліст, у якім паведамлялася, што ўстаноўчыя дакументы партыі разгледжаны, але рашэнне аб рэгістрацыі не можа быць прынята без папярэдняй згоды Дзяржаўнай камісіі па рэгістрацыі (перарэгістрацыі) палітычных партый і грамадскіх аб'яднанняў, створанай у адпаведнасці з рашэннем прэзідэнта. *"Калі адбудзецца пасяджэнне гэтай камісіі, я не ведаю, як не ведаю, навошта патрэбна гэтая камісія. У законе існаванне такога органа не прадугледжана",* — сказаў Навасяд.

У лісце Мінюста, адзначыў ён, не гаворыцца пра нейкія парушэнні, дапушчаныя падчас правядзення ўстаноўчага з'езда, таму ў выпадку адмовы ў рэгістрацыі партыі кіраўніцтва ПСП мае намер звярнуцца ў суд.

Дэпутат Уладзімір Навасяд.

Фота ByMedia.net

Міністр юстыцыі Віктар Галаванаў.

Фота БелТА.

Устаноўчы з'езд Партыі свабоды і прагрэсу прайшоў у Мінску 22 лістапада. Яе касцяк склалі актывісты маладзёжнага руху "Грамадзянскі форум", які ўзначальвае У.Навасяд. Згодна з праграмнымі дакументамі, ПСП з'яўляецца ліберальнай партыяй. Яна ставіць на мэце прасоўванне ў грамадскай свядомасці каштоўнасцей дэмакратыі і лібералізму, развіццё дэмакратычных ліберальных рэформ, садзейнічанне ўсталяванню ў Беларусі грамадзянскай супольнасці і дэмакратычнай прававой дзяржавы, рэалізацыю канстытуцыйных прынцыпаў і развіццё мясцовага самакіравання.

Юрый ПАЦЁМКІН.

Свiслач хутка стане чыстай.

Фота ByMedia.net

ПУЛЬС

Юрый СIВАКОЎ:

«Спартыўная медыцына не адпавядае сучасным патрабаванням»

Да сярэдзіны красавіка павінен быць распрацаваны праект праграмы развіцця і ўдасканалення нацыянальнай спартыўнай медыцыны на перыяд 2004—2008 гадоў. Такое распараджэнне аддаў сваім падначаленым кіраўнік Міністэрства спорту і турызму **Юрый СІВАКОЎ.**

Апроч таго, да згаданага тэрміну неабходна прапрацаваць пытанне аб стварэнні Рэспубліканскага цэнтра спартыўнай медыцыны на базе цяпер дзеючага дыспансера спартыўнай медыцыны.

На думку міністра, адлюстраванай у адпаведным пратаколе даручэнняў, сістэма падрыхтоўкі кадраў спартыўнай медыцыны, забеспячэння іх прафесійнай абароненасці *"не адпавядае сучасным патрабаванням"*. Арганізацыя кіравання спартыўнай медыцынай ажыццяўляецца *"састарэлымі метадамі"*, адсутнічае сістэма інфармацыйнага забеспячэння. Няма *"зладжанага механізму* ўзаемадзеяння ведамасных навук і медыцыны. Сістэма цэнтралізаванага набыцця і *"навукова абгрунтаванай рэалізацыі"* фармакалагічных прэпаратаў і біялагічна актыўных дабавак *"патрабуе значнага ўдасканалення"*.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Сапраўдная зіма акрыліла спартсменаў

Студзень бягучага года, хутчэй за ўсё, увойдзе ў гісторыю беларускага спорту, бо менавіта ў гэтым месяцы, які нагадаў нам аб сапраўднай зіме, у Віцебску адбыліся першыя спаборніцтвы па новым для тутэйшых жыхароў экстрэмальным відзе спорту — сноўбордзе.

Спаборніцтвы віцебскіх прыхільнікаў сноўборда арганізаваў гарадскі экстрым-клуб "XXX" у лагчыне ля стадыёна "Дынама", дзе загадзя былі зладжаны два трампліны, абнесеныя, як і належыць, чырвонымі сцяжкамі.

Спартсмены правялі тры заліковыя заезды, паглядзець на якія сабралася шмат цікаўных.

Бясспрэчную перамогу сярод пяці ўдзельнікаў турніру заваявала студэнтка Вольга Ячмянёва. Але, як лічаць знаўцы, ёй пашанцавала, бо ў спаборніцтвах не ўдзельнічаў мацнейшы сноўбардыст клуба, сын заснавальніка гэтай арганізацыі Гарыя Сцяпанава, адзінаццацігадовы школьнік Брэндан Сцяпанаў, якога ў клубе лічаць надзеяй не толькі віцебскага, але і ўсяго беларускага сноўборда. Раней чым захапіцца зімовым экстрымам, хлопчык асвоіў не менш захапляльны летні спорт — вейкбордзінг, піянерам якога ў Віцебску стаў бацька юнага спартсмена.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Беларускія цукеркі з французскім прысмакам

У чэрвені гэтага года гомельская кандытарская фабрыка "Спартак" адзначыць 80-гадовы юбілей. Як паведаміла дырэктар СП ААТ "Спартак" Людміла СУСІДА, сёлета прадпрыемства абяцае шмат сюрпрызаў. У прыватнасці, плануецца выпусціць шэраг навінак, распрацаваных з удзелам замежных і айчынных спецыялістаў.

Так, на прадпрыемства запрошаны французскі кандытар, які больш за 30 гадоў адпрацаваў у карпарацыі "Нэстле". Гомельскія спецыялісты спадзяюцца, што, вывучыўшы асартымент спартакаўскай прадукцыі, ён падкажа арыгінальныя рэцэптуры, якія будуць садзейнічаць прасоўванню тавараў на заходнія рынкі.

Зараз доля экспарту складае 30 працэнтаў ад агульнага аб'ёму прадукцыі ААТ "Спартак". Большая яе частка пастаўляецца ў Расію, аднак высокім попытам гомельская шакаладная прадукцыя карыстаецца ў Англіі, Германіі, ЗША і Ізраілі.

Алена ПАСКАННАЯ.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Жыватом беларускія дзяўчаты рухаюць лепш за ўсіх у свеце

Днямі ў Санкт-Пецярбургу прайшоў Кубак свету сярод прафесіяналаў па Belly Dance-2004 (танцу жывата), які завяршыўся абсалютным трыумфам беларусак — 1-е месца заваявала наша Алена Грынчык (на фота), "серабро" таксама ў нашай зямлячкі — Юліі Шведавай...

Хоць танец жывата традыцыйна лічыцца ўсходнім забаўляннем, аднак нашы дзяўчаты шмат раз даказалі, што прыгожых беларусак жыватом не прызвычайваць — беларускія танцоўшчыцы абышлі сваіх калег з Расіі, краін СНД і Балтыі, Германіі, Турцыі.

Расказвалі, што асабліва пляскала ў далоні нашым "дзівам" мужчынская палова з залы. А што? Жыватом — таксама кампетэнтнае журы!

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Уточнение

Во вчерашнем номере "Народной воли" в материале "Обреченный на смерть" по техническим причинам выскочила последняя строчка в комментарии специалиста. Последнее предложение следует читать так: *"Особенно, если принимать во внимание, что ВИЧ-инфицированных в Светлогорске относительно много".*

СУД

Убийство под Вишневкой

Лейтенант милиции Алесь Шахрай не признал себя виновным в убийстве минского таксиста, но в последнем слове офицер признался, что ошибся в выборе жизненного пути, а на скамье подсудимых он должен был оказаться намного раньше...

По-разному ведут себя люди, впервые оказавшиеся на скамье подсудимых. Одни искренне переживают, понимая, что если бы была возможность вернуть время назад, — пошли бы иным путем. На лицах других читается равнодушие к происходящему либо, наоборот, живой интерес, сопровождаемый ехидными репликами в адрес потерпевших и ухмылками; доводилось и такое наблюдать.

Следователь Папернянского отделения отдела по Минскому району УСК МВД лейтенант милиции Алесь Шахрай за металлическими прутьями ограждения в зале Минского городского суда выглядел на удивление спокойно. Таким же выдержанным он был и в течение пятнадцати месяцев нахождения под стражей — сначала в следственном изоляторе КГБ, затем в СИЗО №1. На многочисленных допросах вел себя ровно, без эмоций, никогда не повышал голоса. Такое хладнокровие достойно зависти, но только не в этом случае.

Покинув школьную скамью с серебряной медалью, Шахрай поступил в Академию МВД, закончил следственно-экспертный факультет и с самого начала службы следователем натворил столько дел, что через семь месяцев молодой офицер оказался в камере следственного изолятора с обвинением по семи статьям УК, в их числе и обвинение в убийстве.

Хроника тревог и действий

14 января этого года родные и близкие Алексея Кашпура вместе собрались, чтобы вспомнить и помянуть дорогого им человека — во вторую годовщину его смерти. Такое основание появилось совсем недавно, после суда над убийцей Алексея.

14 января 2002 года 24-летний таксист-частник не вернулся домой. Первой тревогу забила Лена, жена Алексея: он должен был встретить ее в восемь часов вечера, но к месту встречи не явился. Ночь прошла в тревогах и многочисленных телефонных звонках: знакомым, в больницы, в милицию...

Никто из семьи Кашпуров не сомневался, что случилось что-то непредвиденное, но никто из них не хотел верить в самое страшное. Утром следующего дня обратились с заявлением в ГОМ-2 Фрунзенского РУВД. Заявление приняли, но после легкомысленного замечания, что в 99 случаях из 100 без вести пропавшие сами находятся, а "ваш, может, сейчас свою подружку по коленке гладит", поняли, что бездействовать нельзя. Алексей ведь пропал с машиной "Ауди-100" красного цвета. Отец Алексея Владимир Николаевич с сыновьями облазили все стоянки, подключили к поискам знакомых, распространяли листовки... 15 и 16 января эта "Ауди-100" красного цвета ездила по Минску и даже выезжала за город. Вот только за рулем находился не Алексей.

Утром 17 января на проспекте Пушкина друг семьи Кашпуров заметил пропавшую машину, за рулем которой был незнакомый парень. Он тут же развернулся, доехал до первых встречных инспекторов ГАИ и сообщил об увиденном. Милиционеры догнали легковушку, дали водителю команду остановиться, но тот только прибавил скорости. Беглеца все же остановили. За рулем чужой машины оказался студент первого курса БАТУ Артем Шахрай, который заявил, что машина принадлежит старшему брату — сотруднику милиции, он взял ее без спроса, и брат будет ругаться. Через полчаса в райуправлении Артем сообщил собравшимся: мол, шел и увидел во дворе "Ауди", ключи лежали на сидении, дверь не заперта — сел, завел и поехал кататься. То, что весь салон иномарки был залит кровью, студента не смутило.

— Только слепой мог не заметить, что в машине произошло преступление, — говорит Владимир Кашпур. — Пятна и даже лужи крови, чехлы с передних сидений срезаны, пол усыпан осколками стекла, я сразу заметил, что стекло окна со стороны водителя было заменено. Понимали это, уверен, и сотрудники милиции, попросившие мою жену и невестку к машине не подходить — зрелище не для слабонервных, осматривали ее сами...

В том, что с Алексеем случилось страшное, сомнений уже не было, но где он? Для поисков ответа на этот вопрос потребовалось одиннадцать месяцев.

17 января 2002 года в отношении Артема Шахрая возбудили уголовное дело за угон автомобиля. Вопреки воле Кашпуров, которые теперь были уверены, что речь должна идти не об угоне, а о тяжком преступлении. Более того, дело возбудили на основании заявления Елены Кашпур, которое она... не писала. Вместо нее это сделал своей рукой следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, оказавшийся в роли обвиняемого. Сегодня Михаил Емельянов учится в одной группе в милицейской академии.

Но это, конечно, случайность. А вот для размышлений: зачем следователь, проводивший допрос утром 17 января потерпевшей, написал за нее заявление и, пользуясь ее шоковым состоянием, подсунул для подписи? Заявление хранится в деле, а вот протокол допроса исчез, без следа. Что касается заявления, Емельянова просили написать "замначальника, чтобы начать следственные действия". Действия начали и до конца не довели.

Обвиняемый в угоне машины Артем Шахрай провел в следственном изоляторе несколько дней, когда факт автомобильного угона отпал. Роль же Артема, теперь студента юридического факультета коммерческого вуза, во всей этой истории остается загадкой.

18 января прокуратура Фрунзенского района возбудила уголовное дело по факту убийства Алексея Кашпура. Для семьи Кашпуров до сих пор остается загадкой, чем занималась районная прокуратура два месяца, пока этим делом не занялась следователь городской прокуратуры Светлана Байкова:

— Сразу было понятно, что эти два дела нужно объединять в одно, — говорит Светлана Анатольевна. — Были основания включить в число подозреваемых Алеся Шахрая и отработать версию о его причастности к убийству. Этого не сделали, обыск в квартире, которую снимал брат, провели поверхностно и совершили еще ряд промашек. Почему? У меня только одно предположение: не верили, что следователь милиции мог совершить убийство.

Не верили или относились к своей работе так же, как и следователь Шахрай?

13 марта 2002 года на запястьях следователя Папернянского отделения лейтенанта милиции Алеся Шахрая защелкнули наручники. Обвинение в убийстве он напрочь отвергал, и тогда его подвергли проверке на детекторе лжи. Наверное, единственный момент, когда офицер прилюдно показал свое внутреннее напряжение. Во время процедуры следователь до крови кусал губы. "Полиграф" с большой долей вероятности показал: Шахрай участвовал в убийстве таксиста, убийц было двое, убийство произошло в машине, в Кашпура стреляли из пистолета Макарова, Шахрай знает, где находится труп... Полученные данные не являются доказательствами, но для следствия они послужили существенным толчком. Нельзя забывать, у убийцы была фора в два месяца на заметание следов. Чем он и занимался.

Пособие на крови

Довелось слышать мнение, что это уголовное дело должно стать прекрасным учебным пособием для будущих следователей. Действительно, проведена огромная работа: десятки сложнейших экспертиз легли в основу доказательств, допрошены около сотни свидетелей, собраны и проанализированы даже незначительные факты, да и слушание этого дела в суде длилось без малого полгода. И это с учетом того, что опытным специалистам противостоял пусть еще и зеленый следователь, но ведь чему-то он в Академии МВД должен был научиться? Думаю, что знакомство с этой криминальной историей полезно не только будущим следователям, но и нынешним милицейским руководителям, ибо только материалы таких уголовных дел раскрывают специфические тайны черновой работы их подчиненных.

Достоверно было установлено, что Алексей Кашпур пропал 14 января в промежуток времени с15.00 до 20.00. На этот период и на последующие несколько дней проверялось алиби Алеся Шахрая. Которого при детальной проверке не оказалось, хотя молодой следователь пытался доказать, что занимался своими служебными делами. Но на работе лейтенанта не видели, а протоколы допросов свидетелей и потерпевших по находящимся в его производстве уголовным делам, составленные якобы в эти дни, оказались фальшивками. К месту заметить, следователь весьма своеобразно выполнял свои служебные обязанности и до убийства. Выпускник академии, будто позабыв, чему его учили четыре года, следственные действия проводил без понятых, подделывал подписи подозреваемых и свидетелей, потерпевших допрашивал... по телефону. В суде Шахрай признался: *"Я поступал так, потому что ничего не сделал по работе. Я осознавал, что в связи с моими действиями виновные не будут привлечены к ответственности. Я не хотел исполнять свои служебные обязанности".* Можно только догадываться, каким образом ему удавалось создавать видимость работы, избегая прямых вопросов начальства, которое уже находящемуся под следствием подчиненному выдало положительную характеристику. Впрочем, нашлось и этому объяснение. *"Руководство требовало составлять пять протоколов,* — рассказывал Шахрай в суде, правда, не поясняя: пять протоколов в день или месяц. — *Иногда приходилось допрашивать первых встречных, которые ничего не могли пояснить по делу".* Главное — количество бумажек, их содержание роли не играло, ведь *"недостача"* может испортить общую картину оперативной обстановки с последующим лишением премии. О самодеятельности следователя *"ничего не знала"* теперь уже бывшая начальница Папернянского отделения Зинаида Клышко, "не знала" и о поведении своего подчиненного, так сказать, в быту. Странно, на лейтенанта не раз жаловались сельчане за его пристрастие к размахиванию кулаками. За десять дней до ареста Шахрай в подпитии в своей родной деревне Юзуфово на дискотеке устроил драку и жестоко избил парней из соседней деревни. К слову, подраться он любил, в чем и сам признался в суде: *"В таких конфликтах я принимал участие с десяти лет".* Однако заявлениям жалобщиков, как говорится, ходу не дали. И только во время процесса бывшее начальство, выступавшее в роли свидетеля по делу, узнало, что отсутствие водительского удостоверения не мешало Шахраю управлять служебной и отцовской машинами. Милицейские форма и удостоверение надежно защищали от любопытных гаишников. Этим же удостоверением он козырял на рынках, требуя от продавцов для себя скидок.

Финал этой уголовной истории мог повторить происшедшее с телеоператором Дмитрием Завадским: нет сомнений в очевидности преступления, но неясен мотив, есть уголовное дело, но, извините, нет трупа. На этот момент особо обращал внимание подследственный следователь Шахрай в многочисленных жалобах: мол, меня обвиняют в убийстве, а где же труп?

По году за каждый год свободы

...На останки минского таксиста случайно набрел охотник. Случилось это 7 ноября 2002 года в лесу в полусотне метров от объездной дороги в районе деревни Вишневка, на территории, обслуживаемой Папернянским отделением милиции.

— Я хорошо помню тот день, — говорит Владимир Кашпур, — ведь это день моего рождения... Тем утром я подумал, что лучшим подарком для меня было бы известие о том, что Лешу нашли. Так и случилось. Поразительно, мы ведь сами, когда узнали, откуда родом и где служил Шахрай, объездили и прочесали этот район. До места, где нашли сына, не доехали всего с полкилометра.

Огромнейшую работу провели эксперты, установившие, что таксист был убит из пистолета в машине, пуля, зацепив шейные позвонки, прошла навылет и разбила боковое стекло. На пальто Шахрая, которое тот предусмотрительно сдал в химчистку, обнаружили микрочастицы крови убитого, на фонаре, который нашли в багажнике, — следы крови и отпечаток пальца милиционера. Прямых и косвенных улик, свидетельствующих о причастности следователя к убийству Алексея Кашпура, набралось достаточно для обвинительного приговора. Что касается мотива, то его отчасти прояснила оперативная информация, согласно которой Шахрай и *"не установленное следствием лицо"* предлагали частному таксисту *"крышу"* с ежемесячной оплатой услуг. Кашпур, работавший официально, отказался, пригрозив отвезти вымогателей в милицию. В салоне такси завязалась драка, Алексей пытался применить газовый баллончик, и тогда в него выстрелили.

Шахрай же настаивал на своей версии. Машину поздним вечером 14 января 2002 года ему предложил купить по дешевке знакомый по имени Саша. Ни фамилии, ни адреса, ни телефона этого мифического Саши офицер милиции, интеллект которого по выводам психолого-психиатрической экспертизы является высоким, назвать не смог. Как и не смог ответить на вопрос: почему согласился приобрести машину, салон которой залит кровью, не зная, кому она принадлежит?

Шахрай признал свою вину только в должностных преступлениях и хулиганстве, убийцей его назвала судебная коллегия по уголовным делам Минского городского суда. В последнем слове лейтенант, помимо того, что *"на скамье подсудимых он должен был оказаться намного раньше",* сказал: *"Приговор суда я приму с достоинством, уверен, он будет справедливым".* Выдержки этому человеку не занимать, внешне он своих эмоций не выдал, хотя повод был. Государственный обвинитель настаивал на пожизненном заключении. Суд решил ограничиться 22 годами лишения свободы с отбыванием наказания в колонии усиленного режима. Ни один мускул не дрогнул на лице лейтенанта Шахрая (в день оглашения приговора он оставался сотрудником милиции), когда он услышал, что за решеткой ему предстоит провести столько же, сколько прожил на свободе.

Продолжение должно быть

Родители Алексея Кашпура сочли решение городского суда мягким и обжаловали его в вышестоящей инстанции. Очевидно, что так же поступил и осужденный Шахрай, но по противоположным причинам. По убеждению потерпевших, они потеряли единственного сына — их следует понять, справедливость еще не восторжествовала. Если действительно у милиционера был соучастник, значит, он на свободе и его надо найти и наказать. Кашпуры предполагают, что это *"не установленное следствием лицо"* оплатило Шахраю услуги двух адвокатов и впредь будет платить за молчание. А почему не привлекли к уголовной ответственности за дачу ложных показаний дядю и брата Алеся Шахрая? Их ознакомили под подпись с законом и уличили во лжи. Наказан ли както следователь Фрунзенского РУВД Михаил Емельянов, написавший своей рукой заявление за невестку Кашпуров, чем, по сути, совершил должностное преступление? Может, и кажутся мелкими эти претензии убитых горем людей, но ведь жизнь состоит из мелочей, да и смерть, бывает, от них не избавляет...

Или вот еще одна мелочь. Алексей был завзятым рыбаком, всегда в багажнике возил удочки и рыболовные принадлежности. Оставались они там и после задержания машины. А когда "Ауди" вернули Кашпурам, удочек уже не было. И кто их мог украсть из опечатанной легковушки, которая находилась на территории милиции?

По сложившейся практике, МВД внутриведомственный разбор полетов на свет Божий не выносит. Видимо, чтобы налогоплательщиков не травмировать. Доподлинно известно, что дело Шахрая отразилось на карьере начальника Управления следственного комитета по Минской области Казачка — его освободили от занимаемой должности. В постановлении на арест Шахрая указывалось, что свои уголовные дела он творил при "попустительстве и бесконтрольности" со стороны начальства. Начальник Папернянского отделения Клышко оставила свою должность по состоянию здоровья и переместилась на должность... старшего оперуполномоченного по особо важным делам Управления собственной безопасности МВД. Кого куда кривая вывезет...

Виталий ЧИЖОВСКИЙ.

ЗАКУЛИСЬЕ

Пауза для чиновника

3 февраля должно состояться расширенное заседание Совета министров по итогам деятельности правительства за минувший год. Многие министры уже сегодня морально готовятся схлопотать очередной выговор или строгое предупреждение от премьер-министра Беларуси Сергея СИДОРСКОГО за упущения в работе.

Белорусская пресса писала о том, что Сидорский чересчур щедро раздает своим подчиненным дисциплинарные взыскания. И что сегодня в правительстве осталось мало ненаказанных.

Так, в минувшем году первым выговор от премьера получил министр связи **Владимир Гончаренко** за невыполнение в срок поручения президента об обеспечении участников сельхозработ средствами мобильной связи.

Министр транспорта и коммуникаций **Михаил Боровой** "пострадал" за непринятие должных мер по стабилизации работы отрасли и допущенное снижение показателей в первом полугодии минувшего года.

Министру архитектуры и строительства **Геннадию Курочкину** досталось за невыполнение норматива по строительству жилья на селе.

Дисциплинарные взыскания имеют и другие должностные лица.

Более того: те, кто по долгу службы вынужден регулярно присутствовать на заседаниях Совмина, отмечают, что в последнее время Сидорский иногда срывается на крик. И просто забывает, что перед ним не просто министр, а женщина.

Премьер-министр Беларуси в 1994—1996 годах **Михаил Чигирь** считает, что министров нужно наказывать лишь в исключительных случаях.

"Я нечасто прибегал к методу кнута, — говорит Михаил Николаевич. — *Если человек работает — пусть работает, не мешайте ему. Если не справляется со своими обязанностями — найдите работу, которая ему по плечу, но расстаньтесь по-хорошему. Выговоры, взыскания, крики — это несовременный стиль руководства и далеко не лучший вариант повышения эффективности работы правительства. Вести воспитательную работу нужно за закрытыми дверями, в отсутствие посторонних. Для министров это будет гораздо поучительнее и благотворнее, чем публичная "раздача слонов". А крик — это вообще последнее дело...*

Наказывая министра за недовыполнение какого-то показателя на несколько процентов, его невольно подталкивают заниматься приписками, которые в последнее время в нашей стране приобретают чуть ли не массовый характер!..

Министр должен пользоваться авторитетом и уважением. Министр со взысканием — это нонсенс. Издевательство".

Чигирь считает, что сегодня любой министр может и должен реально влиять на деятельность и на результаты деятельности вверенных ему предприятий.

"Другое дело, в какой мере, — говорит он. — *Если нет инвестиций, если сумасшедшие налоги, то влияние министра весьма ограничено..."*

При этом бывший премьер затрудняется однозначно ответить на вопрос, престижно ли сегодня быть министром.

"Экс-министр сельского хозяйства Василий Леонов в своей книге "Работа над ошибками" признается, что ему стыдно, больно и обидно за тех людей, которые сегодня сидят в правительстве, — говорит Чигирь. — *Но ведь некоторые идут работать во власть из лучших побуждений. Искренне верят, что многое могут сделать, изменить. И поначалу действительно пытаются. Но что ты сможешь, если ты в Системе? Если поставлен в очень жесткие рамки?.."*

За стенами Дома правительства отдельные министры признаются, что недовольны стилем руководства нового премьера: *"Если так и дальше пойдет, Сидорскому просто не с кем будет работать и некого будет наказывать!* — возмущался один высокопоставленный чиновник, пожелавший остаться неназванным. — *С одной стороны, крики премьера можно понять: что он со своими мизерными полномочиями может сделать? А с другой... В государстве должен кричать кто-то один: или президент, или премьер..."*

Но сказать об этом вслух, например, на том же заседании Совмина, до сих пор никто из министров не решился.

"Психология, советское воспитание не позволяют, — комментирует Чигирь. — *Многие нашли оправдание собственной слабости: мол, у меня же семья, дети..."*

Справедливости ради стоит отметить, что не все высокопоставленные чиновники считают, будто криками и выговорами можно заставить работать. Например, в кулуарах Совмина рассказывают, что вице-премьер **Владимир Дражин,** курирующий социальную сферу, на совещаниях, как правило, старается подбодрить своих подчиненных. Реально помочь министрам выполнить какие-то показатели или дать денег Владимир Нестерович, конечно, не может, но зато никогда не кричит, улыбается и всегда благодарит за работу, говорит, что его министры — самые лучшие. Вроде бы мелочь, а приятно...

Рассказывают, что весьма своеобразный стиль управления и у председателя Мингорисполкома **Михаила Павлова**. Он тоже никогда не орет. Ставит задачи жестким, но тихим голосом, мягко пожимая руку. Но практически каждый подчиненный Павлова прекрасно знает: если он не выполнит поставленную задачу, то эту же руку ему пожмут дверью. Или не пожмут вовсе.

Сергей Сидорский: иногда лучше молчать, чем говорить...

Фото ByMedia.net

Бывший министр финансов России **Александр Лившиц** в одном из своих интервью сказал, что с **Борисом Ельциным** было легко работать: он не унижал людей. *"К каждому только на "Вы", никакого мата, крика, оскорблений,* — говорит Лившиц. — *Вы представляете, что такое ельцинская пауза? Это когда он смотрит в упор тяжелым взглядом и... молчит. Собеседника это молчание в лепешку плющило! Он был готов сделать что угодно!.."*

Может, белорусским чиновникам, нередко срывающимся на крик, стоит задуматься и... сделать паузу?

Марина КОКТЫШ.

Профессиональный взгляд

Валерий ДАШКЕВИЧ, экономист:

«В этом году криков будет больше...»

"В этом году криков, видимо, будет больше. Потому что рост ВВП на 10 процентов — это слишком большой показатель. Чтобы его получить, Сидорскому придется много кричать на своих подчиненных...

Что касается прошлого года, то его итоги лично я считаю удовлетворительными, учитывая роль правительства, которое не является правительством в полном смысле этого слова. Ведь основные экономические решения принимаются в Администрации президента, а правительство их просто исполняет. Требовать, чтобы оно определяло какую-то экономическую стратегию, не приходится... Правительство — это чисто исполнительный орган при Администрации президента. И с этой точки зрения его деятельность в принципе можно считать удовлетворительной.

Реально ли выполнить задачи, поставленные на этот год? Показатель ВВП можно выполнить на 10 процентов и даже на 15. Вопрос в том, каким образом. Скажем, заработная плата входит в состав ВВП. Ее можно повысить в рублях и при этом потребовать от Национального банка сдерживать курс доллара. Тогда в валютном эквиваленте зарплата будет составлять и 195, и 250 долларов, если нужно. Однако если правительство будет любыми способами добиваться роста ВВП, оно будет вынуждено поднять цены, например, на коммунальные услуги. И тогда у нас будет формальный рост ВВП, а уровень жизни может понизиться...

Наша экономика не способна дать настоящий, качественный прирост ВВП.

Правительство ограничено и в своих полномочиях по переговорам с "Газпромом". Все эти бесконечные поездки в Москву ничего не дают. Параметры переговоров заданы президентом, и правительство не в состоянии принять собственное решение. Сидорскому, видимо, прямо сказано — "Белтрансгаз" по цене, которую просит "Газпром", не отдавать. У Сидорского нет выхода... Ему остается только ездить, разговаривать и обо всем докладывать президенту, пока тот не примет какое-то решение..."

ВІНШУЕМ!

Анатоль, адзін з братоў Грыцкевічаў

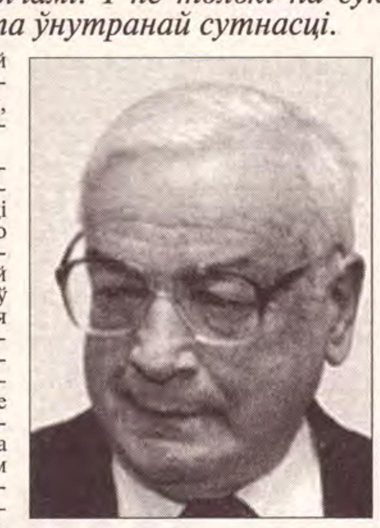
Браты Грыцкевічы ў мяне ўжо даўно, ледзь не з першых сустрэч у шасцідзесятых гадах мінулага стагоддзя, асацыіруюцца з братамі Луцкевічамі. І не толькі па гукавым падабенстве прозвішчаў, іх прыдатнасці для рыфмавання. Але і па ўнутранай сутнасці.

Найперш Анатоль і Валянцін Грыцкевічы — патрыёты, адданыя, падобныя да Івана і Антона Луцкевічаў. Сваёй любові да Беларусі, да роднай Случчыны яны ніколі не хавалі, жылі ёю і ў савецкія часы, калі гэта шкодзіла прасоўванню ўверх па навуковай лесвіцы, так і цяпер, калі гэта зноў не [illegible]. Іншыя, бывае, мяняюцца, прыстасоўваюцца да абставін. Браты Грыцкевічы застаюцца нязменнымі. Раслі, сталелі, але заставаліся самімі сабе.

Браты Грыцкевічы нагадваюць братоў Луцкевічаў і энцыклапедычнасцю сваіх ведаў, разнастайнасцю сваёй дзейнасці. [illegible] праз прызму адукацыі. Абодва скончылі па некалькі вышэйшых навучальных установаў: медыцынскую, замежных моў, але ранейшай пазней прыходзілі да гісторыі. Анатоль Пятровіч — доктар гістарычных навук, нязменны і незаменны загадчык кафедры гістарычных дысцыплін Беларускага дзяржаўнага універсітэта культуры. Валянцін Пятровіч спачатку практыкаваў як лекар, абараніўся на ступень кандыдата медыцынскіх навук. Адзін у Санкт-Пецярбургскім (раней Ленінградскім) універсітэце (раней — інстытуце) культуры выкладаў гісторыю музейнай справы, гэтай жа справе прысвечана яго доктарская дысертацыя, якую ён у мінулым годзе паспяхова абараніў.

Дарэчы, як і для братоў Луцкевічаў, музеязнаўства — звычайная, штодзённая сфера дзейнасці для Анатоля Пятровіча. На яго кафедры існуе такая спецыялізацыя. Як старшыня дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі я меў гонар пераканацца, што будучыя музейныя работнікі Беларусі выходзяць адтуль добра падрыхтаванымі як па асноўных дысцыплінах, так і па беларускай мове. Усе выпускнікі Універсітэта культуры, нават тыя, што прыехалі з-за межаў Беларусі і на першым курсе не маглі звязаць і двух беларускіх слоў, адказвалі на выпускных экзаменах без "трасянкі", [illegible] — нават з бляскам!

Роднаць Грыцкевічаў і Луцкевічаў іх еўрапейскасць, шырокае мысленне, веданне некалькіх моў. Я бачыў, як павадзіў сябе ў Рыме (у тым ліку на аўдыенцыі ў Папы Рымскага), у Варшаве, Любліне, Кіеве, Трокаі, Вільнюсе, іншых еўрапейскіх гарадах Анатоль Грыцкевіч: [illegible]

І, урэшце, братоў Грыцкевічаў яднае іх заняткі беларускай дыяспарай. Анатоль узначальвае Міжнароднае грамадскае аб'яднанне "Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына"", а Валянцін кіруе ў Санкт-Пецярбургу беларускім зямляцтвам. Да таго ж абодва яны сябры Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, прымаюць удзел у яе кангрэсах і канферэнцыях.

Анатоль Пятровіч — зараз юбіляр, 31 студзеня яму спаўняецца 75 гадоў. Мне здаецца, што, у адрозненне ад крыху рамантычнага і летуценнага Валянціна, ён больш прагматык, практык. Ён лічыць, што найперш нашай краіне патрэбна праца, "штодзённая, шэрая". І на такой "штодзённай" дзейнасці Анатоля Пятровіча [illegible] людзей розных пакаленняў.

Анатоль Пятровіч сур'ёзна займаецца генеалогіяй, напісаў на гэтую тэму безліч артыкулаў. Маючы шляхецка-выбранніцкае паходжанне, ён узначаліў Беларускую дваранскую [illegible], якая правяла не адзін цікавы вечар.

Каб пералічыць усе навукова-даследчыя працы і грамадскія пасады юбіляра, трэба было б напісаць шмат. [illegible] — у выдадзеных тамах "Беларускай энцыклапедыі" і "Беларускай гістарычнай энцыклапедыі"...

Жадаю шаноўнаму Анатолю Пятровічу так трымацца і надалей, у наступным [illegible] годзе! Годна і моцна. Па-шляхецку і па-беларуску.

Адам МАЛЬДЗІС.

P.S. Рэдакцыя "Народнай волі" з радасцю і шчырасцю далучаецца да слоў віншавання цудоўнаму чалавеку, выдатнаму навукоўцу і грамадскаму дзеячу Анатолю Пятровічу Грыцкевічу.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

КНДР предложила Нигерии свои ракеты

Правительство Северной Кореи предложило Нигерии свои технологии по производству ракет. Об этом заявил представитель нигерийского правительства. Как сообщается, вскоре две страны могут подписать предварительное соглашение о передаче технологии. Данное решение явилось одним из итогов встречи вице-президента Нигерии Атику Абубакара со своим северокорейским коллегой Ян Хён Сопом, находящимся с пятидневным визитом в западноафриканской стране. [illegible]

Тем временем, по данным ЦРУ, КНДР является крупнейшим мировым экспортером баллистических ракет.

Тони Блэр намерен заставить всех злопыхателей извиняться

Британский премьер Тони Блэр, комментируя перед парламентариями в Палате общин доклад лорда Хаттона — главы комиссии по расследованию обстоятельств смерти британского эксперта по вооружениям доктора Дэвида Келли, — заявил, что удовлетворен результатами работы комиссии и требует извинений у тех, кто выступал с несправедливой, по мнению Блэра, критикой в адрес британского правительства. [illegible] доктора Келли перед страной".

Как известно, доктор Келли неожиданно покончил жизнь самоубийством в июле 2003 года.

В ходе выяснения обстоятельств его смерти стало известно, что журналист вещательной корпорации ВВС Эндрю Гиллиган взял у Келли интервью, из которого сделал вывод, что британский доклад 2002 года об оружии массового поражения в Ираке был во многом сфальсифицирован.

Именно на основании этого доклада Великобритания присоединилась к антииракской коалиции, которая весной 2003 года вторглась в Ирак и свергла режим Саддама Хусейна. Гиллиган в одной из своих публикаций заявил, что посредством ложного доклада правительство ввело парламент и население страны в заблуждение и "в целом действовало неверно". Блэр заявил, что обвинения Гиллигана "были ложными раньше и остаются таковыми сейчас".

Французское правительство поддержало запрет религиозной символики в школах

Кабинет министров Франции поддержал решение парламентариев запретить в школах страны ношение ярковыраженных религиозных атрибутов. Как сообщалось ранее, министр образования Франции Люк Ферри, поддерживая соответствующее предписание президента страны, заявил о намерении его ведомства искоренить все внешние признаки религиозности в учебных заведениях. Власти в рамках национальной программы отделения церкви и государства намереваются запретить в школах ношение заметных головных уборов и украшений, свидетельствующих о принадлежности к той или иной религии, а также бород.

После того как запрет будет официально утвержден, он вступит в силу с сентября этого года. Многие представители религиозных общин Франции выразили несогласие с планами правительства, в связи с чем студенты-мусульмане провели на улицах Парижа акцию протеста, а пятитысячная парижская община сикхов пригрозила выселиться из французской столицы.

Радован Караджич присматривает за сербами с плакатов в Баня-Луке

В боснийском городе Баня-Лука появились плакаты с изображением бывшего лидера местных сербов Радована Караджича и словами: "Я всегда с вами", "Я смотрю за вами". Как заявил заместитель главного прокурора Гаагского трибунала Грэхем Блютт, лишенный официальной власти экс-президент все еще остается влиятельной фигурой только из-за того, что у мировых политиков не хватает решимости покончить с ним.

По информации сайта ежедневной газеты Guardian, непосредственный начальник Блютта Карла дель Понте уверена, что Караджич будет обязательно скоро арестован и ответит по всем обвинениям, среди которых уничтожение восьми тысяч мусульман в Сребренице в 1995 году.

В настоящее время Баня-Лука является административным центром государства боснийских сербов. После гражданской войны в 1992—1995 годах Босния распалась на две автономии, связанные общей инфраструктурой. Попытки международных организаций объединить страну пока ни к чему не привели, как и усилия натовской разведки выяснить местонахождение Караджича.

Евросоюз создает официальный «черный список» неблагополучных авиакомпаний

Власти Евросоюза намерены составить "черный список" авиакомпаний из различных стран мира. Как планируется, после введения этого списка в действие полеты рейсов этих компаний над территорией ЕС могут быть ограничены или запрещены. В список могут вноситься авиаперевозчики, чьи рейсы могут по каким-либо причинам считаться небезопасными. Решение о подобных мерах было принято совместно Еврокомиссией и Европарламентом после катастрофы в начале января над Красным морем самолета египетской авиакомпании Flash Airlines, когда погибли 148 человек, в основном — французские туристы.

Впоследствии стало известно, что самолетам этой авиакомпании с 2002 года запрещено летать над территорией Швейцарии. В Европе в настоящее время действуют и другие ограничения на полеты лайнеров некоторых авиакомпаний над территорией отдельных стран ЕС, однако эта информация не разглашается.

Евросоюз намерен разработать свой комплекс мер по регулированию деятельности вызывающих подозрения авиаперевозчиков на европейской территории и представить готовые законопроекты и документы к концу года.

Австралийский фермер назван законным королем Великобритании

Настоящим законным королем Великобритании можно считать бывшего управляющего животноводческой фермой Майкла Эбни-Гастингса из австралийского штата Новый Южный Уэльс. Вывод об этом был сделан специалистом по истории средних веков Майклом Джонсом, после того как во Франции обнаружили документ, проливающий свет на тайну личной жизни некоторых членов королевской семьи.

По информации сайта ежедневной газеты Washington Times, сам претендент на трон узнал о своем новом статусе от британской телевизионной группы, которая в июне 2003 года постучалась к нему в дверь со словами, что собирается снять о нем фильм. Эбни-Гастингс и раньше знал, что в нем есть кровь Плантагенетов и что он носит титул графа Лоудонского. Однако он не был осведомлен об истинном положении дел и даже скрывал свое происхождение от не любящих аристократию австралийцев.

Найденный во Франции документ доказывает, что отцом короля Эдуарда IV являлся не его официальный отец Ричард герцог Йоркский, а простой французский лучник. Получается, что мать Эдуарда, леди Сесили Невилл, в 1442 году сошлась с простолюдином, пока ее муж воевал недалеко от Парижа.

"Это означает, что раз Эдуард IV был незаконнорожденным, то вся идущая от него линия от Генриха VIII вплоть до королевы Виктории и Елизаветы II занимает свое место не по праву", — заявил Майкл Эбни-Гастингс.

С ЛЕНТЫ БИ-БИ-СИ

Как русская водка попадает в Афганистан

На таджикско-афганской границе — очередное происшествие: российских пограничников обстреляли афганские контрабандисты, вывозившие из Таджикистана водку. Нарушителям государственной границы все-таки удалось скрыться, но их задержали на афганском берегу. Изъятый контрабандный груз целиком вернули в Таджикистан. Выяснилось, что двое жителей приграничного афганского селения пытались тайно провезти на родину русскую водку. Ради нее они не побоялись среди ночи на резиновых плотах переплыть реку Пяндж и даже вступить в перестрелку с россиянами.

Александр Кондратьев, руководитель пресс-службы ПУ ФСБ России в Таджикистане, сообщил, что водку на таджикско-афганской границе задержали впервые.

"За десять лет работы я впервые слышу о такой контрабанде. Никогда не было ничего подобного. И ведь все до последней бутылки афганские пограничники передали нам. Даже жаль этих ребят стало. Рисковали жизнью ради водки," — сказал Александр Кондратьев.

Несмотря на жесткие законы ислама, любителей водки в соседнем государстве немало. Мухаммаддовуд Пандшери, посол Афганистана в Таджикистане, рассказал, что в его стране, как в любом исламском государстве, употребление и продажа алкоголя запрещена

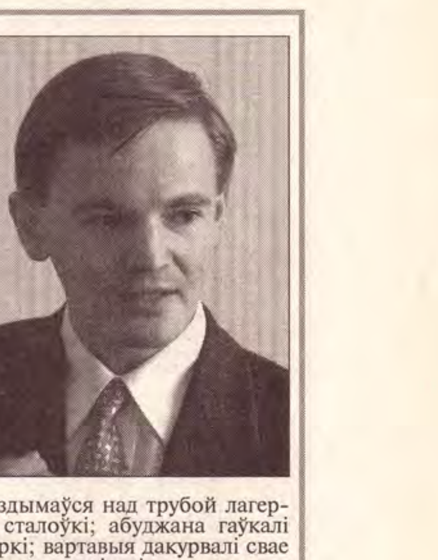
и уголовно наказуема. Но пока за подобные деяния не был судим ни один человек.

"Все зависит от милиции, — говорит афганский дипломат. — По закону за распитие и продажу алкогольных напитков полагается от шести месяцев до полутора лет заключения. На деле же продавец и сотрудник правоохранительных органов договариваются о взаимовыгодных друг для друга условиях. В ход идут деньги, дипломатия, обаяние продавца и, наконец, водка. В Афганистане много ценителей водки, а также много возможностей найти любую."

Среди множества сортов водки, ввозимых в Афганистан из Пакистана, Ирана, Таджикистана, Узбекистана и Туркменистана, самые популярные — "Столичная" и "Российская", а также тутовая водка. Ее изготавливают по специальному рецепту из черных ягод тутовника.

Горячительные напитки продаются из-под прилавка в любых количествах — главное иметь средства. Свою популярность русская водка сохранила еще со времен советского вторжения в Афганистан в начале 80-х годов. С тех пор даже талибы под страхом смерти не смогли запретить продажу алкогольных напитков.

Алесь ПАШКЕВІЧ

Круг

Фрагменты рамана-біяграфіі

ЧАСТКА ДРУГАЯ

(Працяг. Пачатак у №№13—15.)

...Напрыканцы кастрычніка па дарозе (гразі бездарожжа) з Міхайлаўскага яго дагнаў верхавы на прыгожым, шэрым у яблыкі, кані. Спыніўся каля яго, разгледзеў з галавы да ног — і далей пагізаваў — у Шэшургу, толькі гразь запырскала на конскі зад і ягоны вайсковы брызентавы плашч.

А дома жонка ў дрыготкіх руках паднесла абмазаны сургучом канверт: "Верхавы прывёз..." Тэксту — некалькі падслепаватых машынапісных радкоў: "...неадкладна з'явіцца ў Яранск у НКУС з рэчамі...".

Яна зноў моцна захварэла. Балела галава, страшна апухлі вушы. З тыдзень магла толькі сядзець у ложку. Дапамагалі настаўніцы, зрэдку прыносілі Альгерду што-кольвек з ежы, а то і бралі яго на дзень да сябе.

Адзінае адхланне — сон, з якога яна выходзіла цяжка, стомна, ужо і засынала з бояззю — а раптам не прачнецца... Урэшце фельчар даў нейкай вадкасці з бромам, і хвароба адступіла.

Пачала хадзіць на працу ў школу — схуднелая, твар пакрылі чырвоныя плямы, ацяклі ногі. Са страхам глядзела на сына, таксама зморанага, слабога ад недаядання.

Ужо закончылася восень, калі ад мужа прыйшоў ліст: я ў Чабаксарах, працую і чакаю цябе з сынам.

Прызнацца, ужо і не спадзявалася... Спехам сабралася, балазе пачаліся зімнія канікулы. Нанялі двух коней, сані. Добрыя людзі змайстравалі на іх кібітку, каб не так даймалі вецер і снег.

Першы дзень дарогі Альгерд адолеў мужна. Схаваны ў падушкі і коўдры, доўга спаў. З ядой быў вялікі клопат: усё замерзла (гэта назаўтра маці здагадаецца класці што-небудзь да цела — булачку, піражок, бульбіну, і іх можна будзе жаваць).

Начаваць прасіліся ў прыдарожных вёсках. Амаль усюды не было газы, і іх запаслівы фурман браў з сабой сваю — купленую яшчэ ў сельпо ў Шэшурзе. На лямпавае святло ў хату збіраліся суседзі — доўга гаварылі пра жыццё, курылі самасад. А яна сядзела на лаве каля жалезнай печкі, здымала з сына, які зморана спаў, тараканаў і плакала.

Зранку — зноў дарога, зноў заснежаныя сцены непралазнага лесу і пякучы мароз.

Праз чацвёра сутак сям'я зноў была разам — у невялікім пакойчыку на паўночным ускрайку Чабаксараў, які яшчэ два месяцы даводзілася даграваць вуголлем, які выбіралі з печкі гаспадары. Ад чаду балелі галовы. Жалезную ж "буржуйку" паставіць у пакоі не дазвалялі.

Канец зімы быў вельмі цяжкім. Зарабляў Дубоўка ў Чувашсаюзе, дзе працаваў тэхнічным сакратаром юрыдычнага аддзелу, мала. Грошай ледзь хапала на аплату пакойчыка і такія-сякія прадукты. Уладкавацца на якую-небудзь службу жонцы не ўдавалася.

І пакуль нікога са знаёмых, нікога з сяброў...

...

Вясной Чувашсаюз даў ім пакой у доўгім доме на ўскрайку горада — з печкай, са складам-хлеўчыкам побач. Адна нязручнасць — па ваду даводзілася хадзіць далёка, пад гару, якая з поўдня прыкрывала Чабаксары. Нашмат далей — і праца, аднак настрой ва ўсіх быў прыўзняты: 20 ліпеня заканчваўся пяцігадовы тэрмін, а да ўсяго — у Чабаксары з Кацельніч перавялі двух беларусаў — Паўла Каравайчыка і Ігната Савіча, і горад, здалося, пабольшаў, павесялеў.

Абодвух Дубоўка ведаў яшчэ па тым, маладым жыцці. Каравайчык працаваў у "Савецкай Беларусі", пісаў адраджэнцкія вершы. Савіч — таксама журналіст, з "Беларускай вёскі".

Першыя тыдні яны сустракаліся кожны вечар, часцей у Каравайчыка, які меў большы пакой. Гулялі ў карты, думалі пра будучае. І аніяк не маглі нагаварыцца па-беларуску. Савічу не ўдавалася знайсці працу, а тут зусім нечакана з лёгкай рукі Дубоўкі стаў у Чувашсаюзе электрыкам.

Здавалася, чорнае і страшнае адыходзіла ад іх. Усе чакалі лета, і яно, хоць і павольна, нерашуча, сыходзіла з Прыволжскай узвышанасці і залівала святлом Чувашыю, а з ёй — і прытоеныя Чабаксары...

7

Двухпавярховы будынак Чабаксарскага НКУС, пакой насупраць прыступак знізу. Пах фарбы. Ранішняя прахалода. Заспаны твар старшага лейтэнанта над папкай з асабовай справай.

Старлей доўга лянотна перагортвае мяккія старонкі, затым з шуфляды вялікага дубовага стала, нядаўна пафарбаванага, як і падлога, у карычневы колер, дастае яшчэ адну папку — новую. У ёй толькі некалькі старонак.

— Адносна вашага тэрміну, грамадзянін Дубоўка, пакуль яшчэ не маем аніякіх распараджэнняў, — старлей далікатна зірнуў паверх шкляных кольцаў акуляраў, уздыхнуў, пабарабаніў доўгімі пальцамі па стале: "Пакуль можаш ісці, праз тыдзень будзе вядома, што з табой...".

Жонка вечарам спрабавала развесяліць: "Ну нічога, пяць гадоў чакалі, перачакаем і тыдзень. Канешне ж, пакуль тыя паперы сюды прыйдуць... Ды не на аднаго ж цябе. Вунь і Савічу ж нічога не паведамілі. І Каравайчыку..." А сама ўжо дамывала сямейны гардэроб. Хай, казала, у дарогу будзе ўсё чыстае.

...

А праз тыдзень Дубоўка прыйшоў дадому яшчэ да абеду, — сеў каля дзвярэй на падлогу, моцна абхапіў рукамі калені, — твар збялелы, вочы нерухомыя, нібы застылі на ходніку.

У хаце адразу ж зразумелі: штось нядобрае. З гадзіну ён як скамянеў, не чуў жончыных пытанняў, не варушыўся нават. Затым устаў, прыціснуў да сябе сына, узварушыў яго мяккую, з далікатнай кучаравінкай, чупрынку, пасадзіў на калена.

— Што? — жонка прысела да яго і, здавалася, ужо ўсё зразумела.

— Тэрмін падоўжылі... На два гады, — толькі і змог выціснуць Дубоўка.

У той дзень яго ўпершыню не дачакаліся на працы...

А напрыканцы лета — новая нечаканка: вырашылі рамантаваць іхні дом, і ўсе сем'і мусілі перабрацца ў доўгія хлеўчукі побач. Восень (некалькі гадзін да працы і ўвесь вечар) ён дапамагаў будаўнікам даводзіць да ладу сваю "кватэру", каб не сустрэць зіму ў хлеўчуку. Здымаць новы пакой не хапіла б грошай.

8

Сонца... Мяккае сонца над галавой. Там і жаўранак, і лёгкая хмарка. І возера блакіту. А наперадзе — агародніцкія хаты. Леваруч усміхаецца Доўжа, і сцежка, па якой ідуць ён з жонкай і сынам, вось-вось пачне свой апошні паварот да возера.

Луг чамусь няскошаны, шмат зелля нарасло ў траве, асабліва ў лагчыне, адкуль паказваецца-вырастае трактар з прычэпленым вагонам.

Трактар стары, увесь у іржы і гразі, але металёвыя колы-шасцяронкі коцяцца спраўна: вось перарэзалі ўжо сцежку і прыспешылі насустрач.

Каб не патрапіць пад гэтыя шалёныя колы, яны збочылі і пайшлі да вёскі напрасткі, аднак трактар з вагонам адразу ж зноў крутнуў да іх. Руляваў чалавек, добра знаёмы па газетных фотаздымках: грузінскія ўзлётныя бровы, доўгі масіўны нос, васпаватыя шчокі...

Сталін — надзіва рухавы — скочыў на зямлю, пастукаў кулаком па дошках вагона, а ў адказ — у сто галасоў крык.

— Ну тихо, тихо... — буркнуў Сталін і пальцам пазваў Дубоўку. — Давай и тэбя покатаю...

І тут як хтосьці нябачны падпіхнуў яго ў страшны вагон. Сіліўся праціснуцца да закратаванага вакна, распіхваў слізкія голыя целы, аднак іх усё большала і большала. І тады ён выбіў у сцяне некалькі дошак, высунуў галаву — а мясціны вакол ужо незнаёмыя, чужыя. Сонца спераду садзіцца-заходзіць, акурат нібыта ў трактарную трубу — пачарнелае ад маторнай копаці. І за рулём ужо не Сталіна постаць, а кагосьці незнаёмага — рослага і дужага. Прамасленая ватоўка на плячах ледзь сходзіцца, калені над рулём узвышаюцца. І галава вялікая, з нестарэчай яшчэ лысінай. Ад ветру ацалелыя валасы ў німб узнімаюцца — доўгі каўтун над правым вухам. Ям большае, німб-каўтун на каўнер ападае, і яго кіроўца аграмаднай пяцярнёю зноў на лысіну зачэсвае.

Дубоўка спрабуе далей дошкі рассунуць, хоча крыкнуць, аднак не хапае паветра, вагонная сцяна варушыцца і заціскае яго.

— Пачакайця, пачакайця... — ускрыквае кіроўца і раз-пораз азіраецца: цыганаватыя бровы, чорныя, як смоль, вочы, багатыя вусы пад мякіністым носам, здаровыя, як часночыны, зубы.

І раптам вагон перастае кідаць — колы пакаціліся па асфальце. А наперадзе — шэры будынак менскай турмы-"амерыканкі", толькі чамусь замест круглых вежаў — крамлёўскія, кантавыя, з Чырвонай плошчы. А паміж імі — вялікая жалезная брама, перад якой кіроўца ліха тармазнуў, спешка скочыў з трактара, абабіў аб кола гразь з падэшваў вялікіх ботаў і пастукаў кулаком у браму.

Аніхто не адазваўся. Тады ён пачаў стукаць нагой:

— Адкрывайця, маць вашу!..

Стук моцны, нервовы, ажно рэха ідзе.

— Открывайте!..

Жонка сполашна ўсхапілася першай, адчыняла дзверы марудзячы — і раз'ятраны энкаусавец ледзь не збіў яе з ног.

У пакой увайшлі трое. Пакуль адзін стаяў каля акна і дакурваў цыгарэту, таварышы паскідвалі на падлогу матрацы, павыварочвалі шуфляды. Знялі з падушкі навалку і ў яе пачалі піхаць кнігі і ўсё, што знайшлі рукапіснага.

Ён, ужо апрануты, сядзеў на табурэце каля сцяны і стоена пазіраў на жонку і сына.

— На выход! — энкаусавец каля акна плюнуў на акурак і выйшаў першым.

З мяшэчкам сухароў у адной руцэ і скруткам бялізны ў другой Дубоўка паспеў нязграбна абняць спалоханага сына, затым сунуў бялізну падпаху і пагладзіў малога па галаве, пацалаваў і прашаптаў на вуха:

— Я ні ў чым не вінаваты, ведай. І беражы мамку...

З жонкай развітваўся ўжо на вуліцы. Яго прыспешвалі — а не хапала сілы пайсці.

— Калі што, едзь да маіх у Маскву... — набраў у грудзі паветра і рашуча рушыў за энкавэдзістам.

Толькі тады жонка дала волю слязам, спачатку ціхім, а калі яго спіна разам з канваірскімі па баках схавалася ў перадранішнім змроку, павалілася на зямлю і зарыдала на ўсю сваю жаночую моц...

На другі дзень пасля арышту мужа яе звольнілі з працы (была школьным бібліятэкарам) і загадалі вызваліць пакой. Яна са спалоханым сынам мусіла зноў перабрацца ў суседні хляўчук.

Заканчваўся жнівень, ночы сталі вельмі халоднымі. Малы захварэў, тэмпературыў і трызніў у сне, а яе — жонку "ворага" — аніхто не згаджаўся ўзяць на кватэру.

У доўгія вераснёвыя ночы ёй станавілася страшна. Страшна жыць, страшна глядзець на свет. Яна завязвала — як магла — на вяроўку дзверы хлеўчука, садзілася над сынам і ў святле дымнага самаробнага каганчыка расказвала доўгія казкі, — аж пакуль не знемагалася і не засынала сама: на земляной падлозе, паклаўшы галаву на сынаў ложак...

Некалькі месяцаў вялося следства. І кожны дзень Марыя хадзіла ў НКУСаўскую камендатуру, выстойвала чаргу да пракурора і пытала адно і тое ж: "За што арыштаваны мой муж?" Напачатку пракурор казаў, што дарма не арыштоўваюць, а калі ў турме — праз акенца ў тоўстай-тоўстай сцяне, хтось хрыпаты, чыйго твару не было відаць — ёй паведамілі ўрэшце, што мужа чакаюць дзесяць гадоў лагеру, яна не паверыла і напісала ў Маскву Дубоўкавай маці, папрасіла дазнацца там, за што арыштаваны Уладзя, але і ў сталіцы нічога пэўнага не паведамілі. "Даведайцеся на месцы..."

А "на месцы" ўжо спешна дапісвалася абвінаваўчая пастанова спецтройкі пры НКУС Чувашскай АССР, якая выкрывала "антысавецкую дзейнасць" Савіча і Дубоўкі, Каравайчыка і Мамчыца. У аснову новай справы былі пакладзены сведчанні Енгібаяна (якога Дубоўка ні разу не бачыў) і Наталлі Лебедзевай (якую бачыў двойчы — на парахodзе і ў Міхайлаўскім). Старэйшага Паўла Каравайчыка чакаў расстрэл, Савіча, Мамчыца і Дубоўку — новыя тэрміны зняволення...

Яны пабачыліся напрыканцы лістапада 1937-га — у Алатырскім лагеры на мяжы Чувашыі. Невялікі перасыльны лагер, зроблены спешна на ўзвышку ў сутоку Алатыры і Суры, у два абхопы быў абнесены частаколам. Пяць вежаў з вартавымі. Вартавыя шнуравалі і паўз сцены звонку. А за імі — укруга — жанкі, дзясяткі жанчын: то прыпадаючы тварам да частаколу, то калдыбаючы па снезе далей, на іншы бок лагера.

І крыкі: імёны, прозвішчы...

Дубоўка ўбачыў жонку першым, падазваў першым. Яна ледзь не самлела, убачыўшы яго схуднелы парослы шчэццю твар. Перакінула праз частакол зімовае паліто, валёнкі, цёплую коўдру — і ўжо не мела сіл стаяць. Укленчыла перад ім за некалькі метраў да яго, і глядзела, глядзела...

...аж пакуль не паказаўся вартавы з сабакам, пакуль не пачаў адганяць...

— Мне сказалі, што дзесяць гадоў у лагеры... — надрыўна выкрыкнула яна, узнімаючыся на ногі.

— Няпраўда, ніякай справы няма! Пасля выбараў нас павінны выпусціць... — ад пачутага грудзям не хапала паветра (ім жа не абвясцілі пастанову!). Вусны штось яшчэ працягвалі шаптаць, а сэрца ўжо разумела і верыла, што яшчэ дзесяць гадоў няволі забіраюць яго...

У сярэдзіне снежня каля лагерных варот ён пачуў ужо знаёмае: "Внимание, колонна! По пути следования не растягиваться... Шаг вправо, шаг влево..." Да Алатырскага чыгуначнага вакзала калону лагернікаў вялі ўжо днём — і па цэнтральных вуліцах горада.

І зноў: турма на калёсах, восем вагонных "купэ", па шаснаццаць зэкаў у кожным. Толькі дарога — у некалькі разоў даўжэйшая: Цюмень — Омск — Навасібірск — Краснаярск...

І мароз, ад якога ў голым вагоне замярзалі вочы. Застывала душа...

9

Звон...

Колкі, нацяты звон.

Так пачынаецца ранак: молатам па чыгуннай рэйцы...

Спрасоння здаецца, што хтось б'е па галаве...

Ён адкрывае вочы: на нарах і каля іх у змрочнай палатцы бязмоўна варушацца стомныя сцені, кашляюць, — ці ад дыму з іржавай "буржуйкі", ці з прастуды, стогнуць.

Паспрабаваў узняцца — стала млосна ад страшнай здагадкі: паралізавала спіну...

Выцягнуўся, паварушыўся і тады паспакайнеў: усяго толькі бушлат прымёрз да дошак. Каб не парваць, расшпіліў і вылузнуўся з яго — у паліто, швэдары, кашулі, усім, што захапіў з сабой.

Ступіў на зямлю, і тады толькі заўважыў, што — без валёнак. Пашукаў пад нарамі — няма. Толькі чыесьці парваныя гамашы...

Наспех абкруціў ногі нейкімі анучамі, усунуў у гамашы, завязаў, каб не згубіць, дротам — і апошнім выпхнуўся на вуліцу.

Світанне афарбоўвала далёкія сопкі лёгкай ружавізнай, над тайгой навісала мутнаватае, як брудная вата, неба. А па ўсім лагеры абуджалася нявольніцкае жыццё: хрыпла мацюкаліся наглядчыкі, постаці ў балотнага колеру бушлатах, у парваных ватоўках нязграбна збіраліся на вялікім пляцы; белы дым акуратна ўздымаўся над трубой лагернай сталоўкі; абуджана гаўкалі аўчаркі; вартавыя дакурвалі свае першыя ранішнія папяросы, спрактыкавана хаваючы пад крысо кажухоў рукі (у тоўстых рукавіцах не пакурыш).

Пачыналася ранішняя праверка.

За спінай і па-за жыццём — два месяцы лагеру. З апошняй чыгуначнай станцыі Завудзінск іх калона пятнаццаць дзён пехам дабіралася па забайкальскай зіме да гэтай стаянкі. Каб не зблудзіць, трымаліся рэчышча Селенгі. Па дарозе грызлі цвілыя сухары. Там, дзе даганяў вячэрні змрок, ставілі намёты, тапілі ў катлах снег, варылі посную баланду, — ёю і грэліся, абпальваючы рот і страўнік, ёю і жывіліся. І правальваліся ў змрочны сон — тыя, каго не забраў сон вечны. Мёртвых сцягвалі на замерзлую рэчку, засыпалі снегам — і вярталіся ў калону.

Да іх прыходу ў лагеры ўжо было некалькі брыгад, якія ўзвялі вышкі, паставілі брэзентавыя палаткі, абгарадзілі іх калючым дротам і спакваля пачалі ўзводзіць драўляныя баракі.

Іхняя ж брыгада працавала ў тайзе за тры кіламетры ад лагера, кудой павінна была прайсці чыгунка. Цяпер пракладвалася яе драўляная "падушка", на якую зразалі бліжэйшыя лістоўніцы.

Працавалі аддзяленнямі па дзесяць чалавек. На кожную "дзясятку" — па два канваіры. Яны звычайна выбіралі большага дахадзягу і прызначалі яго кастравым: без агню не прабылі б і гадзіны.

Піла звонка ўразалася ў задубелае дрэва, злосна грызла яе нутро. Лістоўніца развітвалася са светам надрыўным крэхтам — і гохкала на пустоту, пакрываючы катаржан воблакам іскрыстага снегу і інею. Затым двое пільшчыкаў пераходзілі да наступнай ахвяры, а астатнія пачыналі "свежаваць" зрэзаную: абсякалі голле, дзялілі гонкі ствол на тры роўных (па два метры) бярвёны — і цягнуліся далей.

У другой палове дня, хвілін з дваццаць пагрэўшыся каля кастра, яны тралявалі нарэзаныя загатоўкі да месца будучай трасы, дзе іншая брыгада пілавала і абсякала іх, ператвараючы ў шпалы.

Спяшаліся, каб вырабіць "норму" і атрымаць на вячэру да кіслай баланды свае семсот грамаў хлеба — аднавіць сілы на дзень наступны і пратрымацца да новага вечара.

...

10

...

Пах хлоркі, свежай смалы і эфіра. Праз лазарэтнае вакенца, наспех прарэзанае ў сцяне з абкораных лістоўніц, мякка выплывае дзённае святло, і ад яго над галавой чалавека ў белым — як німб.

Доктар мерае тэмпературу, лічыць пульс, штосьці піша алоўкам на разлінееным аркушы і бадзёра падагульняе:

— Го, міл-чалавек! Каб мы былі ў Маскве, дзе я яшчэ ў дваццатых меў практыку, вы б ужо танцавалі... Што вы!.. У мяне ўся Мікіцкая лячылася, го-о... Мейерхольд з жонкай, Маякоўскі, Брусаў... А начальства колькі! Што вы!..

І Дубоўку як электрычным токам працяла: усхапіўся наўзлаkаткі, уважліва агледзеў доктара. Высокі маршчыністы лоб, кучаравыя валасы, пакрытыя сівізной, заўсёдная ўсмешка блізарукіх вачэй... Гэты перападзісты голас...

— Навум Фроімавіч, ці вы гэта?

— Я, а ты што, міл чалавек, хіба ў жары быў? — насцярожыўся доктар.

— Ды не, вы яшчэ той Навум Фроімавіч... — у Дубоўкі не хапіла сілы дагаварыць; лёг, усхвалявана глынуў вады: — Той, з лякарні насупраць булачнай... Там яшчэ трамвай заварочваў... — зноў не хапіла паветра, і трэба было рабіць паўзу... — Я, калі студэнтам быў, двойчы забягаў да вас... Вы нейкія мікстуры Брусаву Валерыю Якаўлевічу рабілі. А я ў яго вучыўся...

Маршчыны доктара выраўняліся.

— Ну-ну, ляжы, міл-чалавек... Табе нельга гаварыць. Ты ляжы, а мы ўраз тваю пелагру выганім, го-о... — і падставіў твар да святла, да нягеглага вакенца. Вочы яго прымружыліся, зрэнкі зацягнула туманная павалока, з якой на белую шчэць шчакі марудна спаўзла халодная слязіна...

Дубоўка затрымаўся на лазарэтным курорце: хоць і папраўіўся, Навум Фроімавіч не выпускаў яго — на свае страх і рызыку.

— Паляжы, адкерхайся, го-о... Паспееш з козамі на торг... — шаптаў і хітравата мружыў вочы.

А яшчэ праз тыдзень чамусь перастаў усміхацца. І ў вочы стараўся не глядзець: пакажацца, кіўне галавой — і за дзверы.

Аднае ночы паклікаў да сябе ў доктарскую, дзе на стале, на пакамечанай газеце, ляжалі тоўста парэзаныя лусты хлеба, два селядцы, цыбуліна.

— Сядай, — паказаў Навум Фроімавіч на табурэт. — Я, міл-чалавек, нават і не ведаю, як гэта пачаць... Даручэнне ў мяне ёсць, усё б жыццё яго не ведаць... Але ўсё па парадку, — доктар дастаў з шафы дзве шклянкі і бутэльку, наліў у шклянкі па самыя канты: — Усё па парадку... Давай мы з табой, — і панізіў голас; яго худыя пальцы задрыжалі, і некалькі кропель праліліся са шклянкі на стол, — ...вып'ем за свабоду.

(Працяг на 4-й стар.)

Народная Воля

30 СТУДЗЕНЯ 2004 г.

Круг

(Працяг. Пачатак на 3-й стар.)

Уздыхнуў — і доўга, моршчачыся, глытаў мутнаватую вадкасць. За ім — Дубоўка.

Прыкусілі. Гаспадар зноў наліў, праўда, сабе ўжо меней. Прымусіў выпіць. А тады сеў і загаварыў гучней:

— Бог дае нам радасць, ён яе і забірае... І невядома яшчэ, дзе гэтай нашай радасці лепш — тут ці... — і доктар падняў палец угору, — ці там. — Устаў, засунуў дрыготкую руку ў кішэню халата. — Бяда ў цябе, міл-чалавек... — і выцягнуў канверт, паклаў на стол...

"Южлагер. Калона №4. Лазарэт. Галоўурачу... — пазнаваў Дубоўка жончын почырк. Нервова выцягнуў ліст, нахіліў да газоўкі: — Дарагія людзі... Я даведалася, што мой муж, Дубоўка Уладзімір Мікалаевіч, цяпер знаходзіцца ў вашым лазарэце, — пісала жонка па-расейску, а рука паўзла ўніз — радкі былі крывыя і літары — таксама няроўныя... — Нашу сям'ю напаткала страшнае гора: трагічна загінуў адзіны сын Алік. Гуляў з сябрамі на ўзлеску... і падарваўся на міне. Я прашу паведаміць майму мужу гэтую гаротную вестку, калі ён паправіцца, але яшчэ будзе пад наглядам урача...".

І дата пад лістом...

Як жыць?
З чым?
З кім?
І навошта?!.

Гэта самае страшнае ў жыцці — страціць да яго ахвоту. Калі не хочацца жыцця, калі нават сіл, каб пайсці з яго — нестае. Нестае ахвоты, каб адкрыць вочы на новы дзень, не хапае волі, каб дзень той адлучыць ад ночы...

Адным, што звязвала яго з сённяшнім і, магчыма, заўтрашнім, заставалася жонка, — пакутніца Марыя. Пайсці з жыцця аднаму — здрадзіць найперш ёй...

Ён пачаў баяцца, што спалены мозг забудзе вобраз сына — і адзін за адным пісаў лісты з просьбай да жонкі выслаць яму Алікава фота. Адказу не было, і яму ўжо са страхам думалася, што застаўся і без Марыі...

...толькі праз дзве зімы да іх зноў пачалі даходзіць газеты, затым — лісты ад родзічаў. Сябры ж сюды не пісалі, сяброў, здавалася, ужо і не было. Чырвоная Армія ішла на Захад, а на Далёкім Усходзе працягвалася будаўніцтва чыгункі — крок за крокам, жыццё за жыццём.

11

Зрэзаны асколкамі твар новага начальніка лагера, яго чырвоныя бяссоныя вочы нічога добрага, здавалася, не прадвяшчалі — і тут:

— На вас прыйшлі паперы. Будзем рыхтаваць да вызвалення. Куды хацелі б мець накіраванне?

Дубоўка ўважлівей угледзеўся ў начальніка: блізу сарака гадоў — ранняя сівізна, славянскія рысы, пусты левы рукаў знізу падціснуты пад папругу; маёрскія пагоны.

— Дык куды накіроўваць?

— Назад, у Маскву...

— О! У Маскву! Ні ў Маскву, ні ў Маскоўскую вобласць, ні ў сталіцы рэспублік нельга.

Дубоўка хмыкнуў, пахітаў галавой і сказаў абуджана:

— А да сонца можна?

— Да сонца? — не зразумеў маёр.

— Так. Скажам, у Грузію. Хочацца косці разагрэць. Ды і сэрца, бывае, ледзяшом здаецца...

Маёр доўга перабіраў паперы, двойчы ўставаў да карты, а потым нечакана радасна здзівіў:

— Што ж, пашлю вас на курорт, пад самае мора. Раён Зугдзідзі, Мінгрэлія. Грэйце сваю бараду.

— Буду старацца... — Дубоўка торапка забраў ад маёра паперы, зноў хітнуў галавой і спытаў: — Маёр, на якім фронце вас так?

— Беларускім. Пад Віцебскам. Дакладней — пад Лепелем... Горад такі ёсць.

— Ведаю. Мая радзіма...

...

Праз паўмесяца Дубоўка ўладкаваўся бухгалтарам у чайны саўгас Наразені. А неўзабаве ў Зугдзідзі, раённы цэнтр Мінгрэліі, прыехала і жонка. Яе прызначылі настаўніцай матэматыкі ў суседнія з Наразені Хецэры. Паміж сёламі — вялікі яр, побач — прыгожая горная рэчка Інгуры, чайныя і вінаградныя палі, вечныя горы наўкол і пракаветнае сонца.

Пасля лагернага голаду, калі за ласунак быў і падкоркавы белы слой сасновых бярвёнаў, надзіва пахкі ванілінам, — вінаград з жыццядайным вінам; пасля рабскай працы на чыгунцы, асабліва ў апошнія два гады, калі лагернікі злучалі дарогу каля Чыты і адразу ж па ёй папаўзлі вайсковыя саставы да мяжы з Кітаем, дзе, як пагаворвалі, спела новая вайна, — спакойная праца з лічбамі, за сталом і ў спакоі; пасля забайкальскага холаду — грузінскае сонца, ад якога напачатку рабілася млосна і дрымотна.

...

12

Калі Марыя ўбачыла ў хаце разам з мужам дырэктара саўгаса Сёмкіна і чалавека ў вайсковай форме, — зніякавела і, разгублена пазіраючы на ўсіх па чарзе, прапанавала сесці.

— Прысядзем потым... Збірай мяне ў дарогу, — голас Дубоўкі размераны, спакойны.

А на яе найшло аняменне. Праз сілу паварушыла галавой, абурана зірнула на "вайскоўца" — начальніка райаддзела МДБ:

— У якую дарогу?.. За што ж цяпер?!.

Дубоўка з жонкай у Почаце.

Той скрывіў вусны, зняў і пакруціў у руках фуражку:

— Ёсць распараджэнне з Масквы... На ўсіх, хто быў у лагерах...

Агаломшаная, яна пачала збіраць рэчы, клала на стол, затым, забыўшыся, несла назад, і ўсе ўтрох мужчыны пачалі дапамагаць.

— Ну, хадзем правядзём, — шапнуў ёй Сёмкін.

Быў люты 1949-га. З ганку сполашна ўспырхнула стайка вераб'ёў, закружляла над падворкам — але так і не асмелілася зноў сесці.

Яны марудна прайшлі да саўгаснай сталоўкі, дзе стаяла, адбліскваючы чорным лакіраваным бокам, машына.

— Вось бачыце, я прыехаў без варты, асабіста, — звярнуўся "дзяржбяспечнык" да Марыі. — Я ведаю, які гэта чалавек...

Каля машыны іх чакала з паўсяла: і саўгаснікі, і дзеці, і старыя. Жанкі плачуць. Некалькі хрыплых галасоў з натоўпу:

— Чаго гэта яго? Не пусцім... Гэта харошы чалавек!

Прадчуваючы нядобрае, з машыны выйшаў шафёр. Ягоны начальнік кашлянуў, сказаў гучна, як скамандаваў:

— Ну-ну, не мітынгуйце, — і на ўсялякі выпадак расшпіліў кабуру.

Аднак ад машыны ніхто не адышоў. Неспакойную паўзу перарваў "галоўбух" Мамкелі:

— Што ж... Дык давайце хоць правядзём нашага сябра пачалавечы. Хадзем у сталоўку!

У сталоўцы ледзь хапіла ўсім месца. Умірг з'явіліся віно і закуска. У "галаве" стала — незвычайная тройка: арыштант, яго жонка і начаддзела МДБ. Мамкелі ўпершыню ў жыцці адмовіўся тамадзіць. Тосты прамаўлялі па чарзе: дырэктар саўгаса, праформ, парторг, бухгалтары, настаўнікі, работнікі... Усе словы ўхвальныя, удзячныя.

Начаддзела спачатку слухаў уважліва, затым пачаў ківаць — у знак згоды — галавой, а калі трэба было збірацца, — устаў і, моцна хістаючыся ад выпітага, ледзь змог вымавіць:

— А цяпер... ваша слова... у адказ.

Дубоўка падзякаваў за добрыя словы, пажадаў усім здароўя, росквіту — саўгасу.

— Дасць Бог, сустрэнемся, — падагульніў цішэй і сабраўся выходзіць, як заўважыў, што начаддзела... спіць, склаўшы на стале рукі. Каля яго замітусіліся мужчыны, спрабавалі раскатурхаць, аднак той толькі цмокаў языком і асалавела хітаў галавой.

— Пачакайце, — перапыніў усіх Дубоўка. — Мы ж павінны разам... — і, прыўзняўшы з лавы цыбатае цела начаддзела, ускінуў яго на плячо і панёс да машыны. Затым абняў жонку, якая неўразумела глядзела на ўсё вакол, "Мы хутка ўбачымся", прашаптаў — і сам схаваўся ў машыне. Яна неяк стомна завуркатала, крэкнула — і пачала паволі аддаляцца...

А Марыю яшчэ доўга не адпускалі дадому, суцяшалі, бедавалі.

— Няўжо зноў у Сібір? Там жа такое пекла! — вохкала жонка Мамкелі.

— А ты калі паедзеш да яго? — спытаў дырэктар школы. — Спачатку ён будзе ў Зугдзідзі.

— Як жа ехаць? Урокі ж...

А той ажно абурыўся:

— Што такое: тут урокі? Там жа — чалавек!

— Ты, дарагая, кажы смела, што трэба: усім дапаможам! — запэўніў Марыю Мамкелі.

— Канешне дапаможам... А як жа інакш... — адзываліся галасы, многія — незнаёмыя ёй.

Назаўтра яна паехала ў Зугдзідзі, але мужа не заспела: зраніцы яго адправілі ў Тбілісі. У дзяжурцы Марыі сустрэўся начаддзела, прыязна ўсміхнуўся, правёў да выхаду.

— Ён не ў камеры начаваў, а ў асобным пакоі... — сказаў на развітанне. — На жаль, больш я нічога зрабіць для яго не мог.

Да Тбілісі Дубоўку суправаджалі два канваіры. Перад тым як накіравацца да турмы, зайшлі ў чыгуначную рэстарацыю. Замовілі рознага і пра каньяк не забылі.

Праз паўгадзіны адзін з канваіраў — старэйшы па ўзросце — паклікаў афіцыянта, каб разлічыцца. Той прынёс рахунак — і спытаў па-грузінску:

— Хто гэта з вамі?

— Паэт з Беларусі. Яго ўжо чацвёрты раз забіраюць...

— Во як? — прыцмокнуў афіцыянт, скруціў рахунак і піхнуў у кішэню: — Хай адсохне ў мяне рука, калі я цяпер вазьму грошы з гэтага чалавека.

Пакланіўшыся, ён прыхільна зірнуў на Дубоўку — і пачуў ад яго таксама па-грузінску:

— Дабра табе, сонечны сябар.

Адзін з канваіраў пачаў збірацца, і старэйшы хмура асадзіў яго:

— Куды ты спяшаешся? Куды, я цябе пытаю?..

Калі Марыя зазбіралася ў Тбілісі, дырэктар школы суцішваў:

— Не хвалюйся, заменім твае ўрокі. Ты толькі ад нас прывітанне мужу перадавай...

У Тбілісі — пад чатырыста кіламетраў у адзін бок — яна ездзіла чатыры разы. І чатыры разы ёй шчасціла з сустрэчамі. Апошні раз яе выклікалі "афіцыйна" — перад адпраўкай мужа на вечнае (апяклі яе гэтыя словы турэмнага дзяжурнага) пасяленне...

13

Эшалон спыніўся ў Канску. Кароткае краснаярскае лета было ў зеніце, у вагонах — духмень, а ад салёнага правіянту люта даймала смага.

Ссыльных вывелі з вагонаў. На прывакзальным пляцы, адгароджаным з аднаго боку — драўляным плотам, з другога — жалезнымі рэйкамі (а па перыметры — канваірамі), усе чакалі "рассартавання".

Прасілі вады, але ўсе, хто ішоў паўз плот, нібыта не чулі тых просьбаў.

...

Дубоўку накіравалі ў суседні Абанскі раён, амаль на сто кіламетраў паўночней. Там, у сяле Усцьянск, было свабодным месца выкладчыцы нямецкай мовы, і, думаючы пра жонку, ссыльны напрасіўся туды.

За тыдзень яны больш-менш абсталяваліся на новым месцы, і Дубоўку зноў паклікалі ў брыгаду — нарыхтоўваць дровы для дзіцячага дома. Бярвёны канём сцягвалі на лясную паляну, затым пілавалі. Калоць даводзілася Дубоўку — як найбольш дужаму і сталаму з усёй брыгады (у якую сабралі школьнікаў-падшыванцаў і зусім нядошлых старых).

Перад абедам, калі ўсе сабраліся каля вогнішча, яму заманулася схадзіць да крыніцы — з паўкіламетра ад паляны, бліжэй да дарогі. Лес там быў стары, пагудасты, дарога, здавалася, ледзь праціскалася скрозь тоўстыя яліны.

І тут нечакана зусім побач — крык. Дзявочы крык:

— Ратуйце! — і праз сполашны стогн: — Пусьці мяне, пусьці! Не чапай...

Дубоўка адхінуў яловую лапу — і вачам не паверыў: азызлая спіна брыгадзіра, пад ім, нібыта тонучы ў імху — дзяўчына. Гнеўны алтайскі твар яе — зморшчаны... Стукаціць кулачкамі па брыгадзірскім жываце, пішчыць, а гвалтаўнік, пасопваючы, ужо заломвае яе рукі...

Нічога не гаворачы, Дубоўка паднімае брыгадзіра і адкідвае да яліны. Умірг ускоквае і з крыкам знікае ў лесе дзяўчына (і адкуль сюды патрапіла?).

Агоўтаўся брыгадзір:

— Ты яшчэ ўспомніш пра гэта... — злосна аддыхваецца і сплёўвае пад ногі. З носа цячэ кроў — напамін ад дзявочых кулачкоў. — Яшчэ пашкадуеш!

— Я, смаркач сабачы, ужо дваццаць гадоў успамінаю, — уздыхнуў у адказ Дубоўка. — І не такіх сцыкуноў, як ты!

А праз дзень яго выклікалі ў аддзел МДБ. Налыса стрыжаны капітан перагартаў ягоную справу і прасіпеў:

— Што ж гэта вы, грамадзянін Дубоўка, рукапрыкладствам займаецеся? Ды яшчэ пры гэтым на Савецкую ўладу нагаворваеце? Як там?.. — і зазірнуў у паперы: — Дваццаць гадоў яна ў вас адабрала? Не разумееце аніяк нашай навукі. — Памаўчаў, пашкроб патыліцу — і вынес прысуд: — Збірай свае манаткі і ...іздуй у Почэт, каб пра цябе тут не чулі.

...Яшчэ сто кіламетраў на поўнач, у тайгу. Па глыбокіх калдобінах, ажно машына церла карданам зямлю, ледзь-ледзь дахалі да Байкана. Далей сунуцца шафёр адмовіўся.

Тры дні прасядзелі на клунках, пакуль не выручыў калгаснік: прыехаў з Почэту па авёс. Аўса не раздабыў, але спадарожнікаў забраў. Рэчы пагрузілі на падводу, а самі пайшлі за канём — доўгіх трыццаць пяць кіламетраў тайгой.

Чым далей — тым больш даймаў гнюс. Усё ў перамешку: камар, машкара, макрэц... Не прысесці, не спыніцца. Бачачы пакуты Марыі, калгаснік даў ёй сваю сетку. І ёй ажно дыхаць стала лягчэй.

На паўдарозе конь спудзіўся, падвода наскочыла на патырчаку і перавярнулася.

Што рабіць? Разбіраць увязаныя клункі, а затым — зноў укладваць?

І Дубоўка матнуў рукой, падлез пад воз і перавярнуў яго назад. Толькі натужна крэкнуў...

Рушылі далей. І праз тры гадзіны ўсё змянілася: тайга адступіла, дарога памякчэла, а спераду блiснула Біруса. Яе дальні бераг быў высокім, стромістым. Як зялёны брыль на ім — густыя сосны.

14

Сваю хаціну ён праектаваў вокнамі да рэчкі — на прасторны разлог, дзе злучаліся дзве таёжныя рэчкі Тара і Чайгашэт — і ўліваліся ў большую — Бірусу. Калісьці ўсю тую мясцовасць займала тайга, аднак з ростам паселішча яна адступала, толькі сям-там заставаліся вылежныя пні.

З жытлом у Почаце была цэлая бяда: людзей прыязджала шмат, і прытулку ўсім не хапала. Напачатку ён жыў у склепе, куды згрувасцілі прывезеныя рэчы. Жонка прытулілася ў каляжанкі, школьнага завуча.

Усю восень ён пілаваў бярвёны, узводзіў зруб. Зімой, калі выпадала вольная хвіліна, на санях падвозіў да будучага жытла — напрамкі, па заснежанай і мёрзлай рэчцы — астатнія матэрыялы: дошкі на дах і падлогу, бэлькі, кроквы, рубіроід.

Адрывала і даймала работа на службе. Ісці на лесапавал не ставала здароўя: пачала балець абмарожаная ў лагеры нага. Вось і вырашыў — па жончынай парадзе — уладкавацца ў лягчэйшае, у сталярку. Купілі інструмент, і ён пачаў вучыцца новай справе. Пачынала нават падабацца — рабіць ваконныя рамы, дзверы. Работа з дрэвам адцягвала ад змрочнага, нават супакойвала.

Пакуль толькі мог рыхтаваць загатоўкі. Даводзіць да ладу іх не атрымлівалася. А той, хто ўмеў, не спяшаўся паказаць: вушлыя сталяры адварочваліся і хавалі за спінай свае вырабы...

Але ён не гневаўся: прыкусваў язык і крахцеў далей.

...

Зноў сонца ўстала за старой тайгой. Слізганула па пярэстых хвалях сопак — і адарвалася ад небакраю.

У такі час ён прачынаўся. Распальваў печ, каб сагрэць выстуджаную на ноч хату. Яна стаяла на ўзвышку, даступна прадзімалася вятрамі, ад чаго не дападаў да панадворка гнюс і ад чаго, асабліва восенню і зімой, было халадней.

Затым ішоў да рэчкі па ваду. Сціўшаўся, глядзячы на няўтомную плынь, і чакаў, пакуль ранішняе сонца не ўсміхнецца ў яе лускавінні. Вада віравала, на павароце кідалася на бераг — супакойвалася і бегла далей.

І ў тым няспынным бегу яму чулася такое:

Рака Біруса, а яна ж і Ана -
дзве назвы для рэчак, а рэчка адна!

Над берагам скалы — адна на аднэй,
адна за адну прыгажэй і вышэй.

І вежы ўзняліся да неба, да хмар,
на іх павырэзваў акрасы разбяр...

...

Будаўніцтва хаты забрала ўсе грашовыя запасы, давялося ўлезці ў даўгі. А таму ён вымушаны быў напрыканцы лістапада запісацца і на тралёўку. З раніцы ссоўваў з сопак цяжкае бярвенне і канём на невялікіх санях вывозіў-сцягваў іх да тартака. Пасля абеду працаваў у сталярцы.

Вытрымаў так да новага года. Пачала нямець і апухаць скалечаная нага, і ў тайгу ён перастаў ездзіць. Стараўся на больш застацца ў майстэрні. А тут — новая прыгода: зляцеў дыск пілы-цыркуляркі і садраў пазногаць з вялікага правага пальца ды ўсю фалангу.

Хірург хацела зусім адняць палец, але ён запратэставаў:

— Што вы! Без пальца я не жылец. Гэта як праклятце нейкае... Бацька сабе правыя пальцы адрэзаў, дык некалькі гадоў пісаць левай вучыўся. І дзед адсек...

Выручыла сястра-медычка, дужая, у самой рукі — як не ў кожнага мужчыны: сцягнула рэшткі ацалелага мяса вакол агаленай косткі, а хірург хуценька прыхапіла іх іголкай.

Хоць і замарозка ўзялася, але ад болю Дубоўка ледзь не самлеў, ажно чырвоныя кругі ўвачу замітусіліся. "Старэю...", — падумалася. Агоўтаўся, калі медсястра выпісвала бюлетэнь. Паклала зеленаватую паперчыну яму ў кішэнь і зухавата ўсміхнулася:

— Праз тыдзень — на перавязку.

Палец не загойваўся, пачаў гнаіцца, і да медычак давялося ісці раней тэрміну. Хірурга не было, а медсястра нібыта і не пачула яго — энергічна кіўнула на газету, што закрывала ўвесь яе стол, "Вы яшчэ, мабыць, не ведаеце...", — прашаптала загадкава, няўпэўнена.

На паўстаронкі — да болю знаёмы партрэт у чорнай рамцы, і спачуванні, спачуванні...

...Па дарозе дамоў ён зайшоў у прадмаг — даў круга ў лішніх пяць кіламетраў — і купіў пляшку гарэлкі.

Імпэтна, здзівіўшы жонку, выставіў бутэльку на стол. Зірнуў нейкімі іншымі, абуджана-памаладзелымі вачыма, урачыста сказаў:

— Нясі чаркі і закусь!

— А што гэта за свята сёння? — не зразумела яго жонка.

— Свята. Павер, самае сапраўднае свята! Скапыціўся наш вялікі і дарагі...

— Хто?!

— Сталін...

...

(Заканчэнне будзе.)

ЛЮБОПЫТНО

У кого сильнее пальцы?

Более 60 тренажеров для кистей рук разработал оршанский рационализатор и изобретатель Михаил Солтанович.

Они были представлены на персональной выставке изобретателя в Минске.

Все устройства компактны и рассчитаны на тренировку целого комплекса мышц.

Особым спросом тренажеры Солтановича пользуются у участников соревнований по дигатлону — состязанию на пальцах. По этому виду спорта в Орше уже восемь лет подряд проводятся чемпионаты города. А в Барань на состязания на Кубок города приезжают спортсмены со всей Беларуси.

Михаил Солтанович уверен, что его тренажеры могут применяться и в лечебной гимнастике, а также для реабилитации инвалидов.

Субсидии на пышные усы

В индийской провинции Мадхья-Прадеш, на севере страны, полицейским платят надбавку к зарплате за то, что те отпускают пышные усы. Первым десяти полицейским уже платят ежемесячно на 30 рупий больше (66 центов США) в качестве вознаграждения за их усилия по работе над своей внешностью.

Столь оригинальная идея пришла начальнику местной полиции Майанку Джейну, который считает, что усы придают мужчинам больше важности и, соответственно, внушают уважение окружающим.

"Усы производят положительный эффект на местное население", — говорит Джейн. По словам Джейна, впервые он задумался об этом во время семинара, в котором участвовали сотрудники полиции и жители города. Джейн заметил, что взгляды, обращенные на усатых охранников порядка, были куда более уважительными, чем на гладко выбритых.

Питон-гигант

Питон, живущий в провинциальном индонезийском зоопарке, весит 447 кг. Для 15-метрового рекордсмена поставили специальную скамейку, чтобы он мог полежать. Пищеварительная система питона вполне справилась бы и с человеком, смотрители кормят его собаками. По словам смотрителя Имама Даманто, каждый месяц питон съедает пять собак.

---

30 студзеня

ПЯТНІЦА
Усх. 8.02 Зах 16.46
Даўж. дня 8.44
Першая квадра
29 студзеня

Сёлета спаўняецца **80 гадоў** з часу заснавання (1924) Бабруйскага краязнаўчага музея

СПОРТ

Пошел на повышение

32-летний белорусский защитник Сергей Яскович подписал контракт сроком на 1 год с клубом российской премьер-лиги "Торпедо-Металлург" (Москва).

Напомним, что в минувшем сезоне Яскович выступал в первой лиге России за клуб "Томь" из Томска.

Теперь 30 января Сергей со своей новой командой отправится на сборы в Испанию.

Кличко подали в суд на своего промоутера

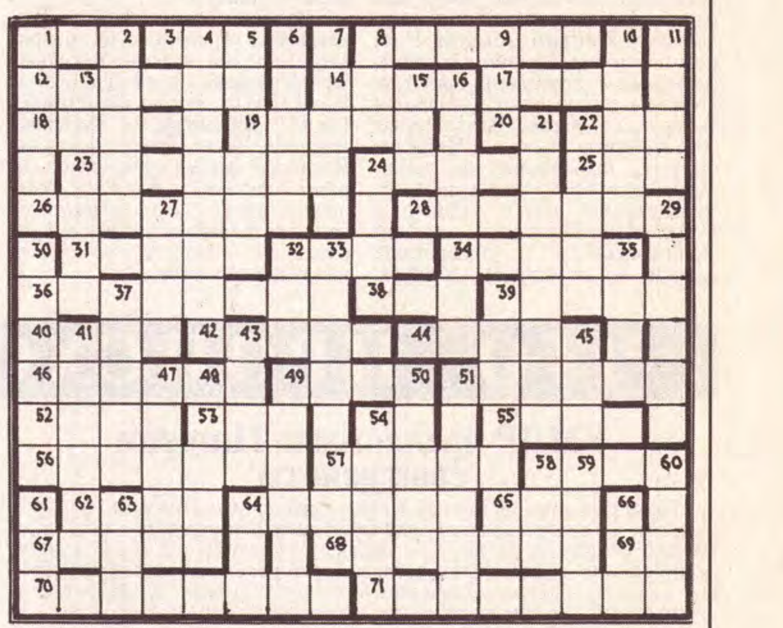
Братья Кличко подали в суд, дабы расторгнуть контракт со своим промоутером Клаусом-Петером Колем, сообщает AP. Виталий и Владимир Кличко обратились в суд Гамбурга, требуя разорвать контракт с Колем и компанией Universum Promotions уже в этом году. Universum Promotions никак пока не прокомментировала эти сообщения.

Виталий Кличко в прошлом году провел бой против Леннокса Льюиса, который выиграл британец. Однако украинец требует второго боя, при этом сам Льюис от проведения боя всячески уклоняется.

Братья намерены подписать контракт с американским промоутером, который, возможно, сможет спланировать карьеру украинцев более успешно. С Колем Кличко работали в течение восьми лет. Кличко требуют от суда, чтобы тот аннулировал пункт договора с Колем, согласно которому контракт автоматически продлевается в случае травмы одного из боксеров. К примеру, Виталий Кличко получил травму и не мог драться в течение нескольких месяцев, на которые его контракт был продлен.

Алесь СВЕТЛАНИЧ.

Крыжаванка

Па гарызанталі: 1.Мой родны ..., як ты мне мілы (Я.Колас). 3.Опіумная расліна. 8.Сельскагаспадарчая прылада. 12.Персанаж оперы "Запарожац за Дунаем" Гулак-Арцёмаўскага. 14.Негр. 17.Вынаходца саксафона. 18.Прылада для кляпання касы. 19.Памяшканне для захоўвання зерня, мукі. 20.Выдатны лётчык. 22.Пазасістэмная адзінка дозы іанізаванага выпраменьвання. 23.Невялікая цэркаўка без алтара. 24.Даўней: чалавек, якога пасылалі з тэрміновай весткай. 25.Прыток Волгі. 26.Клопат, неспакой, хвалянне. 28.Чарка. 31.Светапогляд. 32.Народны паэт-спявак у кіргізаў, казахаў. 34.Своеасаблівае нервовае раздражненне. 36.Птушка атрада вераб'іных. 38.Паларогая жывёла. 39.Прыемны пах. 40.Від пшаніцы. 42.Упрыгажэнне ў выглядзе пучка нітак на адзенні. 44.Вялікае памяшканне для жывёлы. 46.У мусульманскіх краінах: тытул манарха. 49.Успрыманне арганізмам гукавых ваганняў. 51.У савецкім праве адзін з відаў крымінальнага пакарання. 52.Спосаб ходу, бегу каня. 53.Лістападнае дрэва. 54.У старажытнаегіпецкай рэлігіі Бог сонца. 55.Той, хто займаецца ткацтвам. 56.Невялікая кадзь. 57.У сялянскім побыце пасудзіна з клёпак. 58.Зніжэнне ў вытворчасці тавараў. 62.Украінская гістарычная песня. 64.Адрэзаны кавалак хлеба, сала. 65.Паселішча на Каўказе. 67.Жалезныя вілы для накідвання і разбіўкі гною. 68.Жонка аднаго брата ў адносінах да жонкі другога брата. 69.Дзеяч Вялікай французскай рэвалюцыі. 70.Булачны выраб. 71.Адна з бакоў спрэчкі ў судовым працэсе.

Па вертыкалі: 1.Жаночая цёплая кофта без рукавоў. 2.Група цыганскіх сем'яў. 4.Даўней: лячэбніца пры воінскай часці. 5.Мяшок з грашыма; вялікі кашалёк. 6.Мэтазгодная дзейнасць чалавека. 7.Сталіца Марока. 8.Насценны свяцільнік. 9.Джаланоснае насякомае. 10.Шматгадовая расліна. 11.Саюз плямён у старажытных цюркскіх народаў. 13.Нуда, маркота, незадавальненне. 15.Цыганка. 16.Нізкарослая парода коней. 21.Невялікі складаны ножык. 22. ...Бейбутаў (фільм "Аршын мал алан"). 24.Нарвежскі кампазітар, піяніст, музычны дзеяч. 27.Другая літара грэчаскага алфавіта. 29.Гандаль з народным гуляннем. 30.Рычажок для падняцця клямкі ў дзвярах. 32.Закончаная частка п'есы. 33.Аб'яднанне, саюз. 34.Закрытая пасудзіна для кіпячэння вадкасцей. 35.Беларускі паэт (паэмы "Нарач", "Каліноўскі"). 37.Вялікая цяслярская сякера. 39.Тое,што і выспа. 41.Выкананая ў хуткім тэмпе частка мелодыі. 43.Сын сына або дачкі. 45.Левы прыток Бярэзіны. 47.Высокае стаячае люстра. 48.Вялікі ўчастак зямлі. 49.Выражэнне незадавальнення. 50.Подкуп службовай асобы. 51.Машына для апрацоўкі розных матэрыялаў. 54.Астатак, здача. 58.Частка дрэва. 59.Жанр фальклору розных народаў. 60.Тоўстая ёмкая палка. 61.Рака, якая працякае ў Стаўбцоўскім раёне Мінскай вобласці. 63.Суп з рыбы. 64.Асобная партыя ў некаторых гульнях. 66.Лічба.

Падрыхтаваў Уладзімір ЭСМАНТОВІЧ.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў № 11

Па гарызанталі: 2.Лавярэцкі. 7."Мара". 9."Зубр". 11.Зуб. 12.Пэн. 13.Зорка. 14.Гаўрук. 16.Лучына. 20.Праўда. 21.Пінск. 24.Карчан. 28.Апанаса. 30.Наталлі. 31.Лаўрэат. 32.Старыца. 33.Управа. 36.Багач. 38.Убарні. 43.Скарга. 44.Тканка. 47.Галубок. 49."Вір". 50.Іва. 51."Мова". 52.Наша. 53.Амсціслаў.

Па вертыкалі: 3."Азбука". 4.Рагозін. 5.Купала. 7.Морг. 8."Азярод". 9."Знічка". 10.Рана. 15.Аба. 17.Ноч. 18.Спрынджук. 19.Анастасія. 22.Іпатава. 23.Скарына. 25.Раіса. 26.Балаш. 27.Ганна. 29.Арына. 34.Рак. 35.Ворыва. 37.Гарун. 39.Блазан. 40.Рык. 41.Багрым. 42.Іткіна. 43.Сойм. 45.Ажба.

Па дугах: 1.Храбры. 6.Дубіна. 46.Косава. 48.Гжэгаж.

Чайнворды: 54.Пташук. 55.Краіна. 56.Красен. 57."Надлом". 58.Стафан. 59.Нечаеў. 60.Алаіза. 61.Антоні.

Пятница, 30 января

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.35, 08.30 "Деловая жизнь".
08.45, 14.45, 16.45, 23.35 "Моя страна".
09.10 **"Русские амазонки".** Сериал.
10.05, 17.05 Сериал **"Мисс Марпл".**
11.05 **"Самозванцы-2".** Сериал.
12.15 Драма **"Мой друг Иван Лапшин".**
14.05 "На перекрестках Европы".
15.10 Сериал **"Вспомнить все".**
16.05 "5х5".
18.05 "Мишель Йонаш в "Олимпии".
19.15 Комедия **"Проклятие нефритового скорпиона".**
21.00 Панорама.
21.50 Специальный репортаж.
22.00 Триллер **"Скрытая угроза".**
23.50 Фантастический фильм **"Сканирование мозга".**

ОНТ

08.00, 09.00, 18.00, 20.30, 22.40 Наши новости.
08.05 "Доброе утро".
09.05 **"Земля любви, земля надежды".** Сериал.
09.50 Сериал **"Следующий". (NEXT-3)**
10.45 "На линии огня".
11.10 Сериал **"Твинисы".**
14.55 "Город женщин".
15.40 Сериал **"Берег мечты".**
16.30 "Угадай мелодию".
16.55 "Большая стирка".
18.10 "Новый день".
18.20 "Человек и закон".
19.00 "Поле чудес".
20.00 Время.
21.00 Концертная программа.
22.50 Фильм **"Истинная ценность".**

РОССИЯ

07.45 Сериал **"Русские амазонки-2".**
08.50 "Короткое замыкание".
09.45 Вести. Дежурная часть.
10.00, 19.00 Вести.
10.30, 19.30 Местное время. Вести—Москва.
10.50 Мусульмане.
11.00 Вся Россия.
11.15 Москва—Минск.
11.30 Колоссальное хозяйство.
11.50 Сериал **"Неотложка".**
16.00 Вести.
16.10 Смерть фигуристки.
17.00 В поисках приключений.
18.00 Комната смеха.
19.50 Спокойной ночи, малыши!
19.55 Фильм **"Почтальон".**
23.15 Фильм **"Удачи вам, господа!".**

ЛАД

06.30 Euronews.
08.00, 14.00, 20.00 Новости.
08.10 "Мгновение вечности".
08.30 "Другие танцы".
08.35 Сериал **"Проклятый уютный дом".**
09.35 "Свет далекой звезды. Юрий Ступаков".
10.05 "Между нами, женщинами".
10.30, 21.15 Сериал **"Грешная Анхелика".**
11.15, 12.55 "Обычный необычный день".
11.50, 18.50 Сериал **"Крах инженера Гарина".**
13.20 Мультфильмы.
14.10 "Время кино".
15.05 "Учительская".
15.15 "Эх, анекдот, анекдот".
15.30 Историко-биографический фильм **"Глинка".**
17.25 "Москва—Минск".
17.40 Сериал **"Возвращение Шерлока Холмса".**
18.30 "Между нами, женщинами".
20.15 "Колыбельная".
20.30 "Дела семейные".
22.05 Сериал **"Проклятый уютный дом".**

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 Сегодня.
09.25 "Их нравы".
10.15 "Страна советов".
14.35 "Принцип домино".
16.30 Сериал **"Она написала убийство".**
17.35 Протокол.
18.35 "Свобода слова".
19.55 Фильм **"Доктор Но".**
22.20 Бокс. Владимир Кличко против Криса Берда.

СТВ+RenTV

06.50 "Близнецы судьбы". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50 "СТВ-спорт".
08.05, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
08.15, 20.15 "Минск и минчане".
08.30, 23.05 "Технология".
08.40 Драма **"Интимные услуги".**
10.20 "Автопанорама".
10.40 "Театральные истории".
11.00 "Дикая планета".
11.30 Док.фильм "На земле и в небесах. Павел Масленников".
12.00 "Час суда".
13.00 "Диалог со всем миром".
13.50, 18.30 **"Клетка".** Сериал.
14.45 **"ОБЖ, или Отдайте Бабушкин ПеЖо".** Сериал.
15.15 "Рыцари света". Мультсериал.
16.00 "Геракл у Адмета". Мультфильм.
16.20 "Тема дня".
16.50 Комедия **"Тайное свидание".**
18.20 "Светская хроника".
20.00 "СТВ-спорт".
20.25 "Добрый вечер, малыш...".
20.40 "Автопанорама".
20.55 Комедия **"Конвоиры".**
23.15 "Реактивный бокс".
23.40 "Новости СНГ".
23.55 Триллер **"Ножницы".**

8-Й КАНАЛ

17.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
17.45 Худ.фильм **"Искусство войны".**
19.25 К-видео "Топ-8".
19.30 Сериал **"Богач, бедняк".**
20.45 "Вечарніца".
21.00 Региональный репортаж.
21.10 Худ.фильм **"Полуночный экспресс".**

ТВ ЦЕНТР

07.45 Газетный дождь.
07.55 **"Страсти по Саломее".** Сериал.
08.45 **"Конференция маньяков".** Сериал.
09.35 Европейские ворота России.
09.45 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00, 21.00, 23.15 События.
10.15 Телеканал "Дата".
11.15 Караоке стрит.
11.30 Секретные материалы: расследование ТВЦ.
12.10, 22.55 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 **"Инспектор Кестер".** Сериал.
14.30 "Неприрученная Африка".
15.00 Регионы: прямая речь.
15.30 "Маленькие привидения". Мультсериал.
15.35 Каля-маля.
16.00 **"Комиссар Мулен".** Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 **"Разлученные".** Сериал.
18.50 Пять минут деловой Москвы.
18.55 **"За кулисами".** Сериал.
21.35 "Народ хочет знать".
22.25 Времечко.
23.40 Комедия **"Пять тузов".**
01.20 Мода non-stop.
04.45 "Настроение".

EUROSPORT

09.30 Санный спорт.
10.30 Теннис.
12.30 Журнал.
13.00 Лыжное двоеборье.
14.00 Ралли.
15.00 Футбол.
18.15 Теннис.
20.00 Футбол.
22.00 Фитнес.
23.00 Сильнейшие.
00.00 Экстремальные виды спорта.
00.45 Теннис.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №448 ад 15 мая 2000 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны ААТ "Красная звезда" з дыяпазітываў заказчыка, 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 28 240 экз. Заказ № 577.